

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN

HUR GENERERAR MAN GOD UTVECKLING I SÄRSKILT UTSATTA OMRÅDEN?

- En empirisk granskning av "gårdstensmodellen"

Johanna Winqvist

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	Statsvetarprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht/18
Handledare	Peter Esaiasson & Anna Persson
Antal ord	11 943

Abstract

Under hösten 2018 kom det uppgifter om att Gårdsten i nordöstra Göteborg kan komma att bli det första området som plockas bort från polisen lisat över särskilt utsatta områden. Sedan slutet på 90-talet har kriminaliteten i området mer än halverats, arbetslösheten har minskat och nya företag väljer nu att investera i området. Bakom den positiva utvecklingen står det kommunala bostadsbolaget Gårdstensbostäder som genom sin lokala utvecklingsstrategi ”gårdstensmodellen” lyckats vända den negativa utvecklingen i området. Det finns en omfattande enighet kring vad som gjort gårdstensmodellen så effektivt. Både Gårdstensbostäder, polisen och politiker pekar ut långsiktighet, helhetssyn, samverkan och inkludering som gårdstensmodellens huvudsakliga framgångsfaktorer.

Syftet med uppsatsen är att skapa en ökad förståelse för hur man genererar god utveckling i särskilt utsatta områden. Genom en jämförande fallstudie ämnar den här uppsats att empiriskt pröva den gängse, men empiriskt ogrundade uppfattningen om att de centrala aspekterna i gårdstensmodellen: inkludering, samverkan, långsiktighet och helhetssyn är nycklarna till god utveckling i utsatta områden. Resultatet visar att de faktorer som ofta lyfts fram som nycklarna till gårdstensmodellens framgång inte tycks ha varit avgörande för den positiva utvecklingen i området. Istället pekar resultaten på en potentiell alternativ förklaringsmodell till Gårdstens framgång, en modell som istället framhåller vikten av formella kontrollmekanismer och mer auktoritära metoder.

Nyckelord: *utsatta områden, Gårdsten, Hjällbo, gårdstensmodellen, utveckling, samverkan, inkludering.*

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
2. Bakgrund	5
2.1 Vad innebär positiv utveckling i utsatta områden?.....	5
3. Teori och tidigare forskning	7
3.1 Hur genererar man god utveckling i utsatta områden?.....	7
3.1.1 Teorin om kollektiv förmåga.....	8
3.2 Gårdstensmodellen som strategi för god utveckling.....	9
4. Syfte och Frågeställningar	10
5. Design och metod	11
5.1 Val av fall.....	12
5.1.1 Utvecklingen i Gårdsten och Hjällbo.....	13
5.2 Empiriskt material.....	21
6. Resultat	21
6.1 Vilka metoder har tillämpats i Gårdsten?.....	21
6.1.1 Inkludering.....	22
6.1.2 Helhetssyn.....	23
6.1.3 Samverkan.....	25
6.1.4 Långsiktighet.....	26
6.1.5 Gårdstensmodellens glömda aspekter.....	27
6.2 Gårdstensmodellen ur ett jämförandeperspektiv.....	30
6.2.1 Inkludering.....	30
6.2.2 Helhetssyn.....	31
6.2.3 Samverkan.....	33
6.2.4 Långsiktighet.....	34
6.2.5 Gårdstensmodellens glömda aspekter i ett jämförande perspektiv.....	35
7. Diskussion och slutsatser	36
8. Referenser	39
9. Bilagor	44

1. Inledning

Idag finns det 61 områden som polisen klassar som utsatta eller särskilt utsatta. Områdena präglas av en social och ekonomisk utsatthet samt hög kriminalitet (Polisen, 2017, s.7). Trots att majoriteten av områdena varit föremål för omfattande insatser så har antalet utsatta och särskilt utsatta områden ökat under de senaste åren (Polisen, 2015, s.7,24; Polisen, 2017, s.7). Utvecklingen ser mörk ut och den generella trenden tyder på att det finns stora problem med att få bukt med problematiken i områdena. Det finns dock ett undantag. I september i år rapporterade polisen i nordöstra Göteborg om att området Gårdsten i Angered kan bli det första området som plockas bort från polisens lista över särskilt utsatta områden (Görfelt, 2018, 11 september).

Gårdsten har sedan slutet på 90-talet uppvisat en positiv utveckling (Gårdstensbostäder, u.å.a). Enligt polisen har den kriminella aktiviteten i Gårdsten minskat betydligt under de senaste åren (Görfelt, 2018, 11 september) och statistik som presenteras på det kommunala bostadsbolaget Gårdstensbostäders hemsida visar att den anmälda brottsligheten i området har mer än halverats sedan slutet på 90-talet (Gårdstensbostäder, 2017a). Vidare pekar Miljöpartiet i Göteborg (2018) på att arbetslösheten i området minskat och trygghetsmätningar från stadsdelsförvaltningen Angered visar att Gårdsten är det området i Angered där den upplevda tryggheten är som störst (Stadsdelsförvaltningen Angered, 2017). Slutligen har områdets attraktivitet ökat kraftigt och Gårdsten har fått en stor nyetablering av företag och en rad privata byggbolag väljer nu att investera i området (Hörnquist & Pirosanto, 2017, 27 november).

En central utgångspunkt för den här uppsatsen är den offentliga bilden av Gårdsten som ett framgångsexempel. Gårdsten beskrivs från flera håll som en framgångssaga och ett föredöme för andra förorter. I ett Youtubeklipp publicerad av Socialdemokraterna Göteborg (2018) deklarerar den före detta närings- och innovationsministern Mikael Damberg att: *”jag är helt säker på att Gårdsten blir ett av de första områdena som plockas bort från polisens lista över särskilt utsatta områden. Jag tror att det kommer ske redan i år”* (Socialdemokraterna Göteborg, 2018, sek 0:23-0:33). På sin hemsida skriver Miljöpartiet Göteborg att: *”Segregationen måste motverkas på många sätt. Gårdstensmodellen kan vara en av*

lösningarna. Därför bör modellen spridas över hela staden” (Miljöpartiet Göteborg, 2018). I en ekonomisk utvärdering av Gårdstensbostäders utvecklingsarbete drar, professorerna i fastighetsekonomi Hans Lind och Stellan Lundström, en liknande slutsats. De menar att: ”det sätt varpå projektet Gårdsten bedrivits i flera avseenden kan tjäna som vägledning för andra liknande projekt” (Lind & Lundström, 2008, s.19).

Det finns en tydlig uppfattning om vad som bidragit till den positiva utvecklingen i Gårdsten. Flera olika aktörer, däribland miljöpartiet i Göteborg (2018) och Polisen (Görfelt, 2018, 11 september), pekar ut det kommunala bostadsbolaget Gårdstensbostäders utvecklingsstrategi ”gårdstensmodellen” som nyckeln till den positiva utvecklingen i området. Enligt Gårdstensbostäder själva så är framgångsfaktorerna i gårdstensmodellen långsiktighet, helhetssyn, samverkan och inkludering (Gårdstensbostäder, 2014a, 2017b, s.3).

Syftet med den här uppsatsen är att bidra till en ökad förståelse för hur man generera god utveckling och bygger mer välfungerande samhällen i särskilt utsatta områden. Syftet uppnås genom att empiriskt pröva den gängse, men empiriskt ogrundade uppfattningen om att gårdstensmodellen och dess centrala aspekter: inkludering, samverkan, långsiktighet och helhetssyn är nycklarna till god utveckling i utsatta områden. Resultatet visar att de faktorer som ofta lyfts fram som nycklarna till gårdstensmodellens framgång inte tycks ha varit avgörande för den positiva utvecklingen i området. Istället pekar resultaten på en potentiell alternativ förklaringsmodell till Gårdstens framgång, en modell som istället framhåller vikten av formella kontrollmekanismer och mer auktoritära metoder.

2. Bakgrund

2.1 Vad innebär positiv utveckling i utsatta områden?

2.1.1 Polisens definition av särskilt utsatta områden

För att förstå vad som definierar god utveckling i särskilt utsatta området måste man först vara medveten om vilken typ av problematik som kännetecknar områdena. Ett utmärkande drag för särskilt utsatta områden är att de präglas av en hög kriminalitet som på olika sätt påverkar invånarna i området (Polisen, 2015, s.13). Den kriminella aktiviteten i områdena sker ofta öppet på offentliga platser i form av narkotikahandel eller våldshandlingar och de

kriminella aktörerna är i många fall impulsiva och saknar konsekvenstänk vilket gör att säkerheten för de boende i området äventyras (Polisen, 2015, s.15–17).

Som ett resultat av den höga kriminaliteten så kantas de särskilt utsatta områdena ofta av en hög otrygghet och rädsla vilket bidragit till att invånarna i områdena utvecklat en allmän obenägenhet att delta i rättsprocesser. Med det menas att det finns en allmän ovilja att samarbeta med polisen, vittna eller anmäla brott. Många invånare är rädda för att samarbete med polisen kommer leda till repressalier och föredrar att rätta sig efter de kriminellas regler hellre än att riskera att straffas av de kriminella aktörerna. Det finns även exempel som tyder på att invånare som bevittnar brott hellre tittar bort än att kontakta polisen (Polisen, 2015, s.10,18).

De särskilt utsatta områdena är generellt sett mycket svårarbetade. Polisen har ofta problem med att utföra spaningsarbete i områdena då civilklädda poliser snabbt identifieras av kriminella grupperingar. När polisen genomför insatser i områdena finns det en omfattande risk för social oro och det är inte ovanligt att polisiära ingripanden resulterar i upplopp och stenkastning. Polisen upplever även ofta att de blir direkt motarbetade och hot och våld mot polisen samt skadegörelse av polisbilar är vanligt (Polisen, 2015, s.19). I flera av de särskilt utsatta områdena har det dessutom utvecklats egna samhällsstruktur vid sidan av det demokratiska systemet. Det kan exempelvis handla om särskilda normsystem, parallella ekonomier och egna rättssystem. De parallella samhällssystemen kan se olika ut och ta sig olika uttryck. Det handlar ofta om gäng, familjer eller klaner som har stort inflytande i området och hanterar allt från medling i konflikter till utlåning av pengar (Polisen, 2015, s.19–20).

Problematiken som beskrivs ovan sammanfattas av polisen i fyra centrala kriterier som tillsammans med socioekonomisk utsatthet utgör definitionen av ett särskilt utsatt område. För att ett område ska klassas som särskilt utsatt krävs sammanfattningsvis att området präglas av en hög kriminalitet som påverkar lokalbefolkningen, allmän obenägenhet att delta i rättsprocesser, förekomst av parallella samhällsstrukturer samt att polisen har svårigheter att utföra sitt arbete i området (Polisen, 2015, s.13).

2.1.2 Socioekonomiska aspekter

Polisens definition av särskilt utsatta områden fokuserar i hög grad på kriminalitet, otrygghet och polisens möjlighet att utföra sitt arbete. Ytterligare en aspekt som enligt polisen (2015) utmärker de särskilt utsatta områdena är socioekonomisk utsatthet. Begreppet betydelse specificeras inte av polisen men i en rapport författad av Göteborgs stad och Polisen (Khorramshahi & Hellberg, 2017, s.10–29) framgår det att den socioekonomiska utsattheten i de särskilt utsatta områdena i huvudsak kan beskrivas i termer av egenförsörjning. Samtliga särskilt utsatta områden i Göteborg kännetecknas av ett högt bidragsberoende, låg förvärvsfrekvens och hög arbetslöshet (Khorramshahi & Hellberg, 2017, s.10–29).

Enligt polisen (2015, s.10–11) finns det slutligen ytterligare en aspekt som kännetecknar särskilt utsatta områden. Tilliten till samhället och dess institutioner är generellt sätt låg i områdena. I intervjuer med invånare i särskilt utsatta områden beskriv ofta en känsla av övergivenhet och många upplever att samhället vänt dem ryggen (Polisen, 2015, s.12). Den bristande tilliten kan på många sätt återspeglas i valdeltagandet som generellt sätt är lågt i Göteborgs särskilt utsatta områden (Khorramshahi & Hellberg, 2017, s.10–29).

Sammanfattningsvis utgörs problematiken i särskilt utsatta områden av en hög kriminalitet och otrygghet. Områdena kantas dessutom av en socioekonomisk utsatthet som kortfattat kan förstås i termer av bristande möjligheter till egenförsörjning och låg tillit. Uppsatsens definition av positiv utveckling i särskilt utsatta områden baseras på ovanstående förståelse av områdenas problematik. De faktorer som kommer behandlas som indikatorer på god utveckling kommer följaktligen utgöras av kriminalitet, trygghet, egenförsörjning samt valdeltagande. För att ett område ska anses ha uppvisat positiv utveckling krävs att någon av ovanstående faktorer förändrats.

3. Teori och tidigare forskning

3.1 Hur genererar man god utveckling i utsatta områden?

3.1.1 Teorin om kollektiv förmåga

En av de mest inflytelserika teorierna kring hur man genererar god utveckling i utsatta områden är teorin om kollektiv förmåga. Något kortfattat kan kollektiv förmåga beskrivas som ett områdes förmåga och vilja att agera för att uppnå gemensamma mål och upprätthålla social kontroll (Sampson, 2006, s.152). Teorin driver tesen att områden med en hög grad av social organisering, det vill säga fungerande sociala nätverk genom vilka de boende i ett område interagerar med varandra, bidrar till en högre tillit och social sammanhållning. Social sammanhållning och tillit är i sin tur grundläggande förutsättningar för att ett område ska kunna utveckla kollektiv förmåga, utöva social kontroll och upprätthålla ordning i sitt område (Sampson, Raudenbush & Earls, 1997, s.918–919).

Social kontroll är en central aspekt av kollektiv förmåga. Social kontroll ska inte förväxlas med den typen av formell kontroll som utövas av exempelvis polis. Istället är social kontroll en informell process genom vilken de boende håller uppsikt över området och reagerar när något inte står rätt till (Sampson et al., 1997, s.918). Teorin om kollektiv förmåga har bekräftats genom en rad empiriska studier som bland annat kunnat påvisa att förekomsten av kollektiv förmåga bidrar till minskade nivåer av kriminalitet (Sampson et al., 1997, s. 922), skadegörelse och bränder samt otrygghet (Gerell, 2013, s.6; Ivert & Kronkvist, 2014, s.171; Sampson et al., 1997, s. 922).

3.1.2 Hur skapar man kollektiv förmåga

För att förstå hur kollektiv förmåga kan genereras i ett område så är det viktigt att komma ihåg att den grundläggande förutsättningen för kollektiv förmåga är social sammanhållning och tillit (Sampson et al., 1997, s.918). Social sammanhållning och tillit skapas genom interaktion mellan människor vilket innebär att sociala nätverk och mötesplatser blir en central faktor i skapandet av kollektiv förmåga (Sampson, 2006, 153). Genom empiriska studier gjorda i en svensk kontext har det visat sig att den sociala sammanhållningen tenderar att vara större i områden där det finns ett civilt samhälleligt engagemang och det erbjuds mycket aktiviteter för de boende (Nilsson, 2014, s.118).

Forskning har dock visat att förekomsten av mötesplatser och sociala nätverk inte är tillräckligt för att skapa kollektiv förmåga. Enligt Sampson (2001) är de sociala nätverken i

socioekonomiskt utsatta områden ofta välutvecklade men de tenderar att vara svagt kopplade till kollektiv förmåga. En möjlig förklaring till varför, presenteras av Nilsson (2014). Hon menar att en central faktor för utvecklandet av kollektiv förmåga är att människor upplever att de har möjlighet att påverka sina egna livsvillkor. Människor som kan vara med och påverka tenderar att känna en större samhörighet med samhället och har generellt sett en högre vilja att agera för att uppnå gemensamma mål (Nilsson, 2014, s.116).

Teorin får stöd av en empirisk studie genomförd av Manne Gerell. Genom en studie av fyra utsatta områden i Malmö upptäckte Gerell (2013, s.6–7) att de gårdar där man tillämpat självförvaltning, dvs där de boende gemensamt ansvarat för utveckling och förvaltning av bostäder och gården, uppvisade högre nivåer av kollektiv förmåga och en lägre förekomst av bränder och skadegörelse än de övriga delarna av området. Gerells studie (2013) kunde därmed påvisa att inkludering och mobilisering av de boende i arbetet kring skötsel och utveckling av sitt eget närområde skulle kunna vara en strategi för att öka den kollektiva förmågan.

3.2 Gårdstensmodellen som strategi för god utveckling

Som beskrivs i inledningen så finns det en allmän uppfattning om att nyckeln till positiv utvecklingen i särskilt utsatta områden går att finna i Gårdstensbostäders utvecklingsstrategi, gårdstensmodellen. Från flera håll pekas modellen ut som ett recept på hur man bygger mer framgångsrika samhällen i särskilt utsatta områden (Gerell, 2018, 11 september; Lind & Lundström, 2008; Miljöpartiet Göteborg, 2018). Enligt Gårdstensbostäder själva är de huvudsakliga nycklarna till modellens framgång helhetssyn, samverkan och inkludering (Gårdstensbostäder, 2017b). Andra aktörer lyfter dessutom modellens långsiktighet och helhetssyn som viktiga framgångsfaktorer (Gerell, 2018, 11 september; Miljöpartiet Göteborg, 2018).

Gårdstensbostäder lyfter själva fram bolaget som en platt organisation med korta beslutsvägar (Gårdstensbostäder, 2017c). Gårdstensbostäder har enda sedan bolaget grundades arbetat aktivt för att inkludera de boende i utvecklingsarbetet. Det kanske tydligaste exemplet på Gårdstens demokratiska arbete är att majoriteten av bolagets styrelse utgörs av hyresgäster. Vid stora renoveringssatsningar eller förändringar av den fysiska utformningen av Gårdsten

har de boende bjudits in för att delta i både planering och genomförande. Som följd har många av de insatser som genomförts i området varit resultatet av de boendes egna idéer och önskemål (Gårdstensbostäder, u.å.a). Gårdstensbostäder belyser även samverkan, i huvudsak men näringslivet och olika organisationer, som en viktig framgångsfaktor i gårdstensmodellen. Enligt Gårdstensbostäder bidrar samverkan till att öppna dörrar och har möjliggjort många av de insatser som genomförts i området, däribland det breda utbud av fritidsaktiviteter som finns tillgängliga för de boende i området (Gårdstensbostäder, 2014a).

Gårdstensbostäder har, till skillnad från vanliga bostadsbolag, inte enbart arbetat med frågor rörande förvaltning och skötsel av bostäder. Gårdstensmodellen har präglats av en helhetssyn och Gårdstensbostäder har satsat stort på att få människor i sysselsättning, skapa meningsfulla fritidsaktiviteter för ungdomar och öka tryggheten på offentliga platser (Gårdstensbostäder, 2014a, 2017a). Mycket krut har dessutom lagts på att öka servicen i Gårdsten och man har arbetat aktivt för att locka nya företag till området (Olsson, 2005, s.31). Slutligen menar både polisen (Görfelt, 2018, 11 september) och miljöpartiet Göteborg (2018) att en viktig anledning till den positiva utvecklingen i Gårdsten ligger i Gårdstensbostädernas ihärdighet. Att de insatser som genomförts inom ramen för gårdstensmodellen har varit långsiktiga satsningar lyfts som en viktig aspekt av modellens positiva effekt.

4. Syfte och Frågeställningar

Det övergripande syftet med uppsatsen är att bidra till en ökad förståelse för hur man generera god utveckling och bygger mer välfungerande samhällen i särskilt utsatta områden. Uppsatsen tar avstamp i den allmänna uppfattningen om Gårdsten som ett framgångsexempel och gårdstensmodellen som nyckeln till framgång. För att besvara syftet ämnar uppsats att empiriskt pröva den gängse, men empiriskt ogrundade uppfattningen om att de centrala aspekterna i gårdstensmodellen: inkludering, samverkan, långsiktighet och helhetssyn är nycklarna till god utveckling i utsatta områden. Uppsatsen utgår följaktligen från följande övergripande frågeställning:

Frågeställning 1: *Är inkludering, samverkan, långsiktighet och helhetssyn nycklarna till ett mer välfungerande samhälle i utsatta områden?*

5. Design och metod

För att besvara frågeställningen har undersökningen delats upp i två delar som på olika sätt syftar till att pröva bäringskraften i uppfattningen om att inkludering, samverkan, långsiktighet och helhetssyn är nycklarna till god utveckling i utsatta områden. Den första delen syftar till att empiriskt pröva bäringskraften hos den allmänna uppfattningen av gårdstensmodellen genom att kartlägga vilka metoder som faktiskt tillämpats i Gårdsten. Den andra delen utgörs av en jämförande fallstudie vars syfte är att identifiera vilka, av de metoder som tillämpats, som tyck ha varit mest avgörande för utvecklingen i området.

För att kartlägga vilka metoder som faktiskt tillämpats i Gårdsten har insamlingen av data genomförts genom processpåring. Trots att uppsatsen i huvudsak är teoriprövande till sin karaktär tillämpas därmed en metod som ofta förknippas med teoriutvecklande studier (Esaïasson, Gilljam, Oscarsson, Towns & Wängnerud, 2017, s. 129). Valet av en teoriutvecklande insamlingsmetod har varit strategiskt och baserats på en vilja att inte enbart undersöka bäringskraften i den officiella bilden av gårdstensmodellen utan även hålla öppet för möjligheten att identifiera andra centrala aspekter av modellen som kan ha bidragit till den positiva utvecklingen i området. Syftet med processpåring är identifiera de processer eller faktorer som kan ha bidragit till det aktuella utfallet. Det ligger i metodens logik att uppsatsförfattaren blir tvingad att beakta alla processer som kan ha påverkat utfallet (Esaïasson et al., 2017, s.129–131). Processpåring utgör därmed ett lämpligt val av metod.

För att undersöka den empiriska bäringskraften i uppfattningen om att inkludering, samverkan, långsiktighet och helhetssyn är nycklarna till god utveckling i utsatta områden så har den huvudsakliga delen av undersökningen utgjorts av en jämförande fallstudie. I en jämförande fallstudie är valet av fall centralt (Esaïasson et al., 2017, s.102). Jag har valt att jämföra Gårdsten med ett fall som i slutet av 1990-talet hade liknande förutsättningar för att generera god utveckling som Gårdsten, men där utvecklingen har gått i en annan riktning. De fall som Gårdsten jämförs med är därmed vad som brukar kallas ett kritiskt- eller negativt fall, dvs ett fall där det undersökta fenomenet mycket väl kunde ha inträffat men av någon anledning inte gjort det (Esaïasson et al., 2017, s.117). I den här uppsatsen är det negativ fall

som Gårdsten jämförs med, det särskilt utsatta området Hjällbo. Varför Hjällbo kan anses vara ett negativt fall och därmed ett bra objekt för jämförelse beskrivs närmre i nästa avsnitt.

Uppsatsens empiriska fokus blir att jämföra de olika stadsdelarnas utvecklingsstrategier. Om resultatet av jämförelsen visar att samverkan, inkludering, långsiktighet och helhetssyn är faktorer som i hög grad präglar utvecklingsarbetet i både Gårdsten och Hjällbo kan man dra slutsatsen att faktorerna rimligtvis inte är avgörande i utvecklingen av mer välfungerande samhällen (Esaiasson et al., 2017, s.103). Skulle resultatet istället visa att samverkan, inkludering, långsiktighet eller helhetssyn är unikt för Gårdsten kan man dra slutsatsen att dessa troligen varit avgörande för den positiva utvecklingen i området (Esaiasson et al., 2017, s.117). Då den jämförande fallstudien enbart utgörs av en jämförelse mellan två fall ska man dock vara försiktig med att generalisera resultaten (Lijphart, 1971, s. 686). Om uppsatsen visar att samverkan, inkludering, långsiktighet och helhetssyn är faktorer som tycks vara avgörande för Gårdstens positiva utveckling så innebär det inte med nödvändighet att de bidrar till positiv utveckling i särskilt utsatta områden. Det ger dock en tydlig indikation på vad som kan vara effektivt och bidrar därmed till ny kunskap och ett underlag för vidare studier.

5.1 Val av fall

Val av fall har, som beskrivs ovan, syftat till att identifiera ett så kallat negativt fall. I den här uppsatsen utgörs ett negativt fall av ett område som i slutet på 90-talet hade liknande förutsättningar för att generera god utveckling men där utvecklingen istället gått i en annan riktning. Anledningen till att slutet av 90-talet har valts som utgångspunkt för jämförelsen är att Gårdstensbostäder startades år 1997 (Olsson, 2005, s.29). Då Gårdstensbostäder utgör navet i det lokala utvecklingsarbetet i Gårdsten anses dess uppkomst vara en kritisk punkt för den fortsatta utvecklingen i området.

Likt Gårdsten är Hjällbo ett område som klassas som särskilt utsatt (Polisen, 2015, s.41). I slutet på 90-talet ansågs situationen i både Gårdsten och Hjällbo vara kritisk. Områdena kantades av högarbetslöshet och ett högt bidragsberoende, bostäderna i områdena var i stort behov av renovering och bostadsbolagen hade stora problem med att hyra ut lägenheterna i områdena (Olsson, 2005, s.30,50). Som följd valde den kommunala bostadsbolagskoncernen

Förvaltnings AB Framtiden att genomföra två stora utredningar i Gårdsten och Hjällbo. Utredningarna bidrog till att Göteborgs stad valde att starta två nya bostadsbolag, Gårdstensbostäder i Gårdsten och HjällboBostaden i Hjällbo (Olsson, 2005, s.23,29,50). Bolagen startades 1997 respektive 1999 och fick i uppdrag av framtidskoncernen att genom okonventionella metoder arbeta för att vända den negativa utvecklingen i områdena (Olsson, 2005, s.29–30, 51). I slutet av 90-talet fick således både Gårdsten och Hjällbo ett nytt bostadsbolag med ett uttryckligt syfte att generera god utveckling i områdena. Båda bostadsbolagen fick dessutom en dominerande position i respektive område då de förvaltade i stort sett alla bostäder i områdena (Borelius & Wennerström, 2009, s.226). Det tycks därmed som att Gårdsten och Hjällbo i slutet på 90-talet hade liknande förutsättningar för att generera god utveckling.

Trots det så tycks Gårdsten ha lyckats bättre än Hjällbo när det kommer till att generera god utveckling. Gårdsten beskrivs idag som en framgångssaga och ett föredöme för andra utsatta områden (Gerell, 2018, 11 september; Lind & Lundström, 2008; Miljöpartiet Göteborg, 2018) samtidigt tycks Hjällbo vara ett av de områden som nu återigen är föremål för omfattande insatser i syfte att vända den negativa utvecklingen i området. Hjällbo är bland annat föremål för polisens årliga medborgarlöfte vilket innebär att polisen kommer sätta in extra insatser för att öka tryggheten i området (Polisen, u.å.). Hjällbo är dessutom bostadsbolaget Poseidons fokusområde och bolaget genomför nu bland annat trygghetsskapande insatser i syfte att förbättra situationen i området (Poseidon, 2017, s.16).

5.1.1 Utvecklingen i Gårdsten och Hjällbo

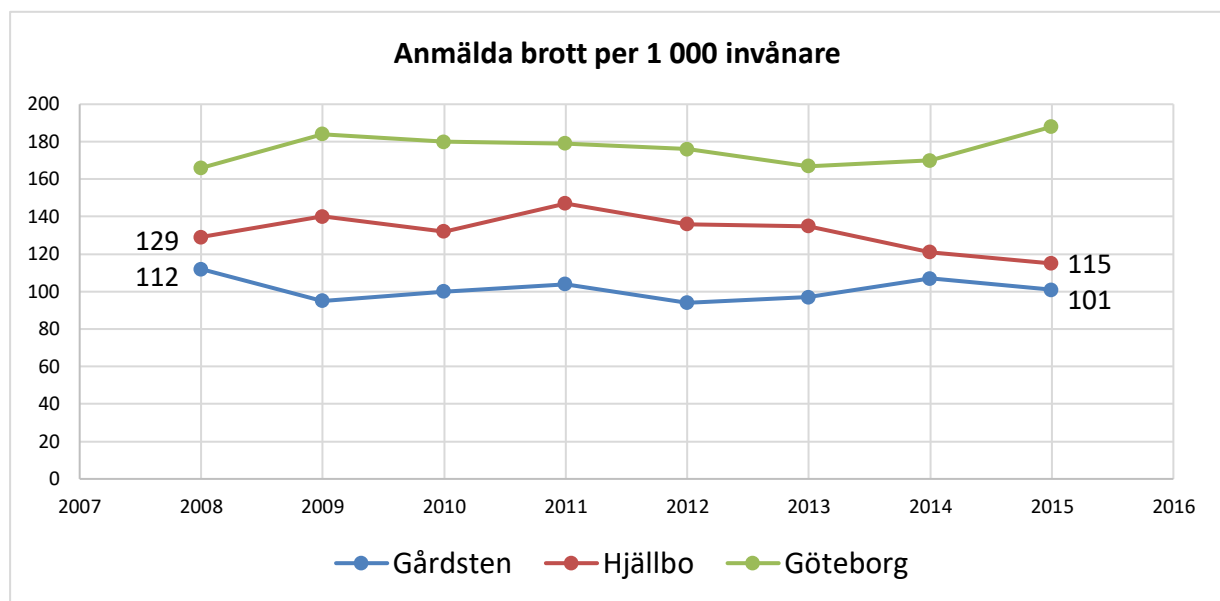
För att ytterligare styrka motiveringen av Hjällbo som ett negativt fall följer närmast en kartläggning av utvecklingen i Gårdsten och Hjällbo. Kartläggningen visar både hur områdenas förutsättningar för god utveckling såg ut i slutet på 90-talet och hur väl respektive område tycks ha lyckats med att lyfta området ur utsatthet.

5.1.1.1 Kriminalitet

År 1997 låg den anmälda brottsligheten i Gårdsten på 180 brott per 1000 invånare. Under samma period låg den anmälda brottsligheten i Hjällbo på en betydligt lägre nivå. År 1996 anmäldes 147 brott per 1000 invånare i Hjällbo (Malm, 1997, s.33; Malm, Malm &

Gustafsson, 2002, s.19). I tabell 1 nedan redovisas hur den anmälda brottsligheten utvecklats under perioden 2008–2015. När man studerar tabellen ser man att utvecklingen varit betydligt mer positiv i Gårdsten än i Hjällbo. Trots att Hjällbo hade en lägre nivå av anmälda brott i slutet av 90-talet så ligger den anmälda brottsligheten år 2015 på 115 brott per 1000 invånare, vilket högre än i Gårdsten där den anmälda brottsligheten under samma period låg på 101 brott per 1000 invånare. Sedan slutet på 90-talet har den anmälda brottsligheten i Gårdsten minskat med 79 brott per 1000 invånare, motsvarande siffra i Hjällbo är 32. I Gårdsten har antalet anmälda brott därmed minskat mer än dubbelt så mycket som i Hjällbo.

Tabell 1: Antal anmälda brott per 1000 invånare

Källa: BRÅ, 2008–2016

I det här stadiet är det dock viktigt att poängtera att trots att statistik över antal anmälda brott är det kanske mest använda måttet på omfattningen av brottslighet så är måttet i många avseenden problematiskt. Det man mäter när man studerar anmälda brott är alla brott som kommit till polisens kännedom. Det finns dock mycket som tyder på att långt ifrån alla brott som begås anmäls. Brott som inte anmäls kommer inte till polisens kännedom och redovisas därmed inte i statistiken över anmälda brott (Sarnecki, 2017, s.37).

Måttet kan anses vara extra problematiskt när det kommer till särskilt utsatta områden då dessa per definition präglas av en allmän obenägenhet att delta i rättsprocesser vilket innefattar en obenägenhet att anmäla brott (Polisen, 2015, s.13). Det bör därmed tas i beaktning att statistiken över anmälda brott enbart är en indikation men inte ett faktiskt mått på den kriminella aktiviteten i områdena (Sarnecki, 2017, s.37). Eftersom antal anmälda brott kan vara problematiskt har statistiken kompletterats med en intervju med den biträdande lokalpolisområdeschefen i nordöstra Göteborg, Fredrik Lennartsson. Enligt Lennartsson går det att se en tydlig skillnad mellan Gårdsten och de övriga särskilt utsatta områdena i Angered, särskilt när det kommer till gatumiljö.

”Vi har inte den öppna försäljningen av narkotika, inte dom sammansatta nätverken på det sättet.” (Lennartsson, 2018)

När man jämför Gårdsten och Hjällbo så menar Lennartsson att det finns en tydlig skillnad:

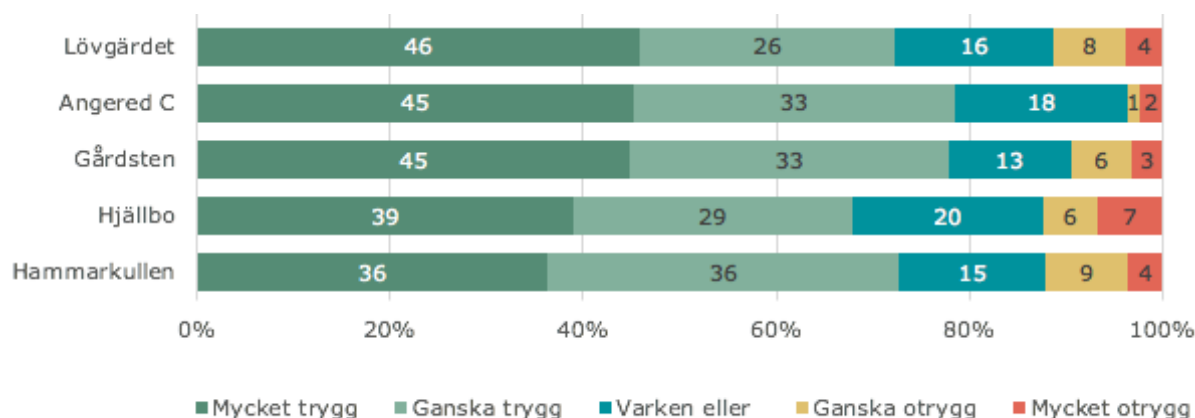
”vi har en annan typ av kriminella nätverk där fortfarande [...] Hjällbocentrum har varit ett problem under många många år på det sättet att, ja, vi har delvis fel publik där kvällstid kan man säga. Många som hänger, ungdomar som tillhör, vissa av dom, de här nätverken och det blir en otrygg plats.” (Lennartsson, 2018)

Genom intervjun med Lennartsson stärks bilden av att Gårdsten lyckats bättre än Hjällbo när det kommer till att motverka kriminalitet. När man vägen in polisens bedömning och statistiken över anmälda brott blir det tydligt att det tycks finnas fog för att prata om Gårdsten som ett lyckat fall när det kommer till minskad kriminalitet. I alla fall om man jämför med Hjällbo.

5.1.1.2 Otrygghet

Stadsdelsnämnden Angered gör varje år trygghetsundersökningar för att kartlägga hur den upplevda tryggheten och otryggheten ser ut i respektive område inom stadsdelen. I tabell 2 redovisas resultatet från trygghetsundersökningen 2017. Samtliga områden som finns med i tabellen, med undantag för Angered C, klassas av polisen som särskilt utsatta (Polisen, 2017, s.41).

Tabell 2: Trygghetsundersökningen i Angered 2017 – Hur trygg känner du dig i området där du bor?

Bas: 996 intervjuer

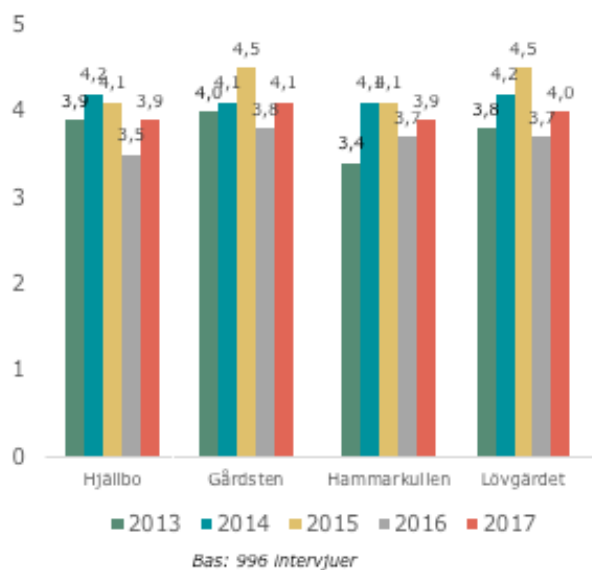
Källa: Stadsdelsförvaltningen Angered, 2017

I Gårdsten uppger 78% av respondenterna att de känner sig ganska eller mycket trygga i sitt bostadsområde medan 9% uppger att de känner sig otrygga varav 3% känner sig mycket otrygga. Det innebär att Gårdsten är det område där flest känner sig trygga och där man har den lägsta nivån av otrygghet av alla särskilt utsatta områden i Angered. I Hjällbo uppger 68% av respondenterna att de känner sig trygga vilket är 10 procentenheter färre än i Gårdsten. Av respondenterna i Hjällbo uppger 13% att de känner sig otrygga och av dem uppger 7% att de känner sig mycket otrygga. Det innebär att det är 9 procentenheter fler uppger att de känner sig mycket eller ganska otrygga i Hjällbo än i Gårdsten. Det innebär dessutom att Hjällbo är det område där flest känner sig otrygga i Angered (Stadsdelsförvaltningen Angered, 2017).

Det är dock viktigt att poängtera att skillnaderna mellan områdena är relativt små. När man studera utvecklingen över tid, som presenteras i tabell 3 nedan, så har skillnaden mellan Gårdsten och Hjällbo varit liten under en längre period. Det genomsnittliga svaret har i både

Hjällbo och Gårdsten, under de senaste åren legat runt 4 och 5 vilket motsvarar svarsalternativ ganska respektive mycket trygg.

Tabell 3: Resultat från trygghetsundersökningen i Angered 2013–2017

Källa: Källa: Stadsdelsförvaltningen Angered, 2017

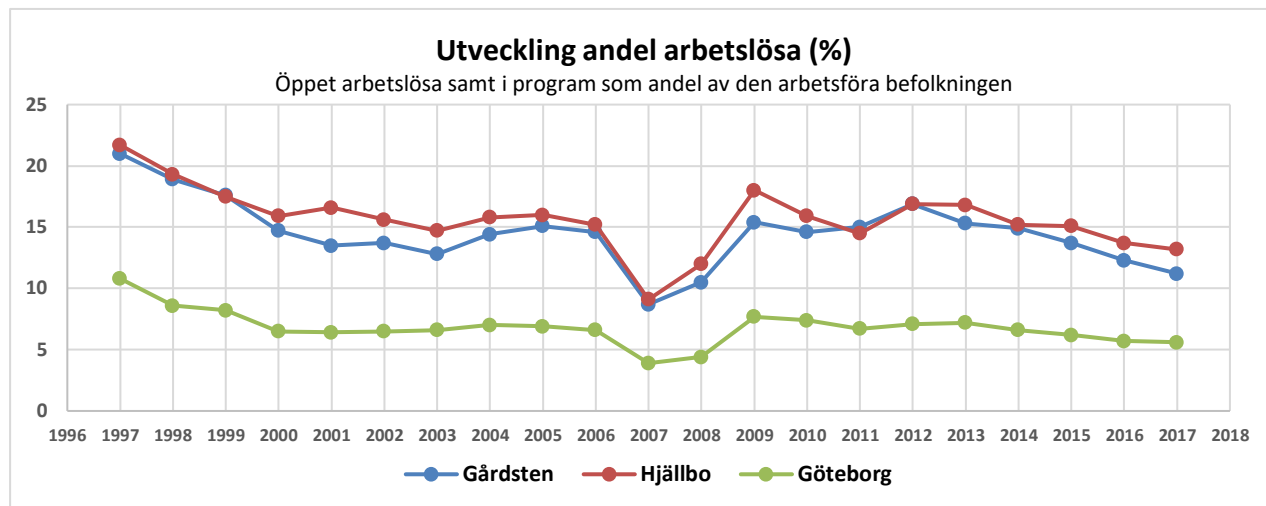
Tabell 3 visar dock inte hur den upplevda otryggheten varierat under de senaste åren. Med tanke på att Gårdsten idag är de område där flest anger att de känner sig trygga i sitt område samtidigt som Hjällbo är det område där flest uppger att de känner sig otrygga (Se tabell 2) så tycks det finnas fog för att peka ut Gårdsten som mer lyckat än Hjällbo när det kommer till otrygghet.

5.1.2 Socioekonomisk utsatthet

5.1.2.1 Egenförsörjning

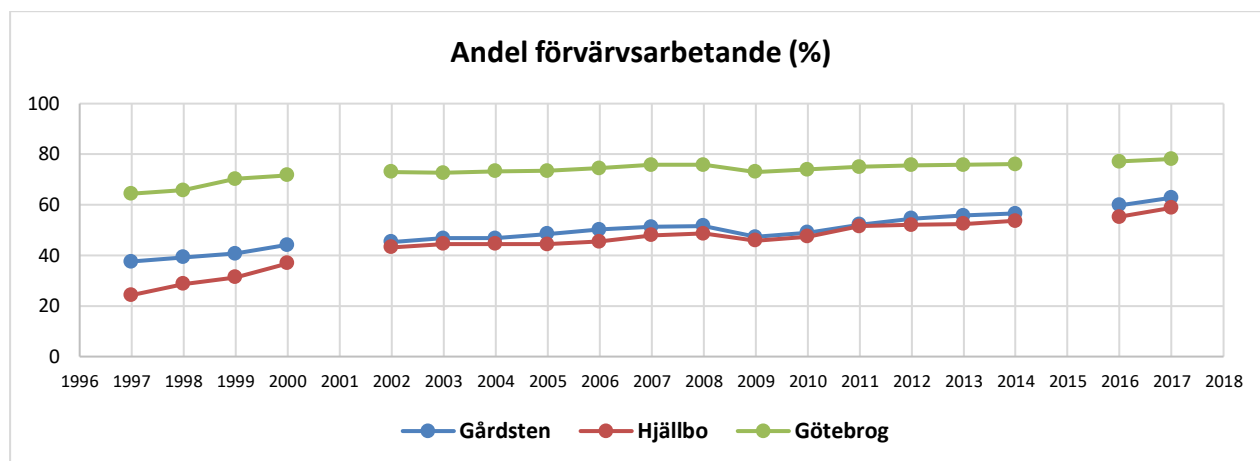
Särskilt utsatta områden präglas inte enbart av otrygghet och hög kriminaliteten. Ett kännetecken för särskilt utsatta områden är dessutom stor social och ekonomisk utsatthet (Polisen, 2015, s.13). För att kunna prata om positiv utveckling i särskilt utsatta områden är det därmed relevant att beakta även socioekonomiska faktorer. Tabell 4 och 5 visar hur arbetslösheten och förvärvsfrekvensen i Hjällbo och Gårdsten utvecklats sedan 1997.

Tabell 4: Andel arbetslösa

Källa: Statistik och Analys Göteborgsstadsledningskontor, 1997–2018.

Tabell 5: Andel förvärvsarbetande

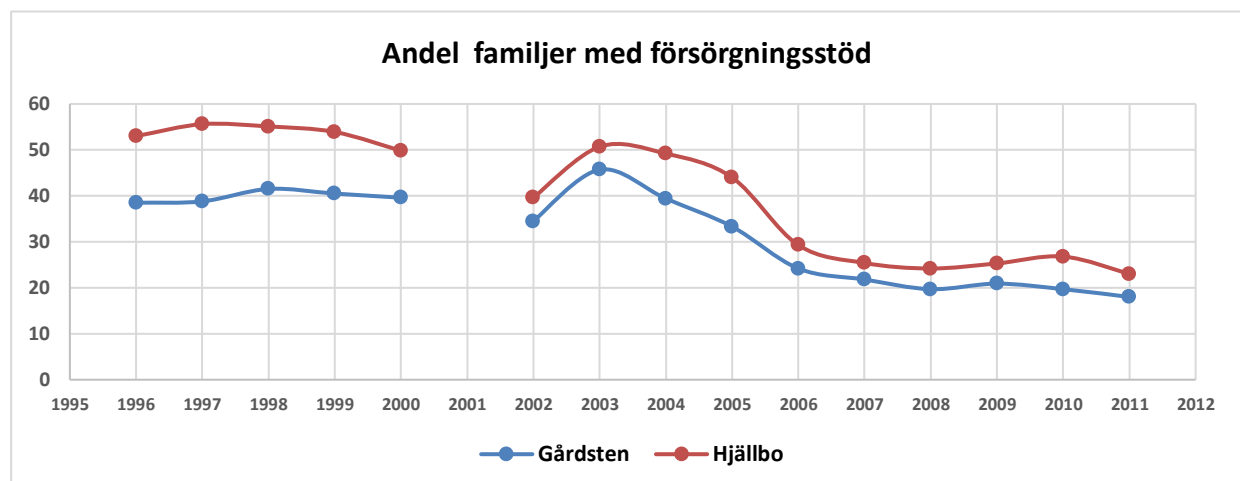
Källa: Statistik och Analys Göteborgsstadsledningskontor, 1997–2018

När Gårdstensbostäder startades år 1997 låg arbetslösheten i Gårdsten på 21 procent (Statistik och Analys Göteborgsstadsledningskontor, 1998) och enbart 38 procent av den arbetsföra befolkningen i området förvärvsarbetade (Statistik och Analys Göteborgsstadsledningskontor, 2000). Sedan bolaget startades har utvecklingen sett väldigt positiv ut och arbetslösheten har

närmare halverats och ligger idag på 11 procent. Även antalet förvärvsarbetande har ökat kraftigt och ligger idag på 63 procent (Statistik och Analys Göteborgsstadsledningskontor, 2018). Om man jämför utvecklingen i Gårdsten med den i Hjällbo så ser man att Gårdsten idag har en lägre arbetslöshet och en högre förvärvsfrekvens än Hjällbo. År 1997 låg arbetslösheten i Hjällbo på i stort sett samma nivå som i Gårdsten (21,7 procent) (Statistik och Analys Göteborgsstadsledningskontor, 1998). Idag ligger arbetslösheten i Hjällbo på 13 procent (Statistik och Analys Göteborgsstadsledningskontor, 2000).

När det kommer till andel förvärvsarbetande har Hjällbo dock uppvisat en mer positiv utveckling än Gårdsten. År 1997 hade Hjällbo en förvärvsfrekvens på 24 procent vilket är 14 procent lägre än i Gårdsten där 38 procent förvärvsarbetade (Statistik och Analys Göteborgsstadsledningskontor, 2000). Hjällbo startade därmed i det avseendet från en något sämre utgångspunkt än Gårdsten. Idag är det 59 procent av Hjällboborna som förvärvsarbetar (Statistik och Analys Göteborgsstadsledningskontor, 2018). Det innebär att Hjällbo uppvisat en större ökning i antal förvärvsarbetande än Gårdsten. Ett liknande mönster går att skönja om man studerar tabell 6 som visar statistik över andel familjer som får försörjningsstöd.

Tabell 6: Familjer med försörjningsstöd

Källa: Källa: Statistik och Analys Göteborgsstadsledningskontor, 1997–2012

År 2011 hade andelen familjer med försörjningsstöd i Hjällbo minskat från 53 procent till 23 procent (Statistik och Analys Göteborgsstadsledningskontor, 2000, 2013). I Gårdsten är förändringen mindre. Från att 1997 ha legat på 38 procent var motsvarande siffra år 2011, 18 procent (Statistik och Analys Göteborgsstadsledningskontor, 2000, 2013). Statistiken visar därmed Gårdsten inte är ensamt om att uppvisa minskad ekonomisk utsatthet. Hjällbo har sedan slutet på 90-talet uppvisat en ökad förvärvsfrekvens, en minskad arbetslöshet samt ett minskat bidragsberoende. Trots att Gårdsten uppvisar mer positiva värden på samtliga variabler så har Hjällbo på ett flertal faktorer uppvisat en mer positiv utveckling. När man ser till ekonomisk utsatthet går det därmed inte att dra slutsatsen att Gårdsten lyckats bättre än Hjällbo.

5.1.2.2 Valdeltagande

En sista faktor som är relevant att beakta när man pratar om god utveckling i särskilt utsatta områden är valdeltagande. Särskilt utsatta områden tendera nämligen att präglas av en låg tillit till samhället som ofta återspeglas i ett lågt valdeltagande. När man studerar valdeltagande så syns det tydligt att Gårdstens har fortsatta utmaningar. I kommunvalet 2018 uppvisade valdistrikten Gårdsten norra och Gårdsten västra det lästa valdeltagandet i hela Göteborg. Det var då enbart 41,7 respektive 48,56 procent av de röstberättigade som röstade (Valmyndigheten, 2018). Det låga valdeltagandet i Gårdsten är inget nytt. Valdeltagandet i norra och västra Gårdsten har vid de tre senaste valen, med undantag för valet 2014 då ett valdistrikt i Bergsjön hade något lägre siffror, varit lägst i Göteborg (Valmyndigheten, 2010, 2014, 2018). Resterande valdistrikt i Gårdsten uppvisar inte heller de ett högt valdeltagande utan har under de tre senaste valen kretsat kring 50 procent (Valmyndigheten, 2010, 2014, 2018).

5.1.2.3 Sammanfattning

Genom att respektive område fick en ett nytt bostadsbolag med ett uttryckligt syfte att vända utvecklingen i området startade utvecklingsarbetet i Hjällbo och Gårdsten från samma utgångspunkt. När man studerar andra centrala faktorer tycks Hjällbo ha startat med något sämre förutsättningar när det kommer till att öka invånarnas möjlighet till egenförsörjning. När det kommer till kriminalitet tycks Hjällbo däremot ha haft något bättre förutsättningar än Gårdsten. När man studerar utvecklingen så tycks det finnas fog för att prata om Gårdsten

som ett ”lyckat fall” och Hjällbo som ett ”mindre lyckat fall” dock i huvudsak när det kommer till kriminalitet och otrygghet. Sammanfattningsvis går det att konstatera att Gårdsten och Hjällbo startade med i stort sett lika förutsättningar och att utvecklingen sedermera gått åt olika håll, dock enbart när det kommer till kriminalitet och otrygghet.

5.2 Empiriskt material

En central aspekt av uppsatsen har varit att skapa en så heltäckande bild som möjligt över de processer som bidragit till utvecklingen i respektive område. Det är därmed en rad olika typer av empiriskt material som samlats in och analyserats. För att få en bra bild av hur utvecklingen sett ut i Gårdsten och Hjällbo har statistik från b.la. Brottsförebygganderådet och Göteborgs stadsledningskontor använts. Statistiken har dessutom kompletterats med en informantintervju med den biträdande lokalpolisområdeschefen i nordöstra Göteborg, Fredrik Lennartsson. Syftet med intervjun var att få med även de aspekter som inte syns i statistiken.

När det kommer till de processer och insatser som genomförts i respektive område har de dokumenten och rapporterna som har analyserats utgjorts av dels interna dokument författade av Gårdstensbostäder och Framtidskoncernen men även externa källor i form av tidningsartiklar, vetenskapliga artiklar och utvärderingar har använts. Även här har data kompletterats med en informantintervju där den före detta Vd:n för HjällboBostaden Sture Wernersson, intervjuades kring arbetet i Hjällbo. En del uppgifter har även hämtats från en föreläsning som hölls av säkerhets- och förvaltningschefen på Gårdstensbostäder, Jehan Mansour, under en seminariedag Gårdstensbostäder höll i Gårdsten under hösten 2018. Materialet hämtad från föreläsningen med Mansour och intervjun med Wernersson har bidragit till att få en djupare förståelse för hur utvecklingsprocessen sett ut i respektive område.

6. Resultat

6.1 Vilka metoder har tillämpats i Gårdsten?

Gårdstensmodellen har blivit föremål för mycket uppmärksamhet och de huvudsakliga framgångsfaktorerna hos modellen beskrivs som långsiktighet, helhetssyn, samverkan och inkludering (Gårdstensbostäder, 2014a, 2017b). Hur väl överensstämmer den officiella beskrivningen av Gårdstensmodellen med de arbete och de insatser som faktiskt genomförts i

praktiken? Kan Gårdstensmodellen förstås i termer av långsiktighet, helhetssyn, delaktighet och samverkan?

6.1.1 Inkludering

Redan när Gårdstensbostäder startades i slutet på 90-talet var en av bolagets målsättningar att öka de boendes inflytande (Olsson, 2005, s.30–31). Målsättningen har på många sätt varit synlig i bolagets utvecklingsarbete. Gårdstensbostäder har lagt ner mycket kraft på att mobilisera och engagera de boende i förändringsarbetet och har byggt upp en företagsorganisation som underlättar ett demokratiskt förankrat beslutsfattande.

En central kanal för boendeinflytande hos Gårdstensbostäder är bolagets styrelse. I Bolagets styrelse utgörs fem av de sju ordinarie ledamöterna av hyresgäster (Gårdstensbostäder, u.å.a). Eftersom de tyngsta besluten kring exempelvis stora fysiska upprustningsprojekt i området fattas av styrelsen så innebär det att bolagsstyrelsen blir en direktkanal för boendeinflytande (Riksantikvarieämbetet, 2004, s. 78). Bolagets organisation innefattar även andra aspekter som möjliggjort ett ökat inflytande för de boende. En sådan aspekt är deras arbete med huschefer.

Bolaget har sammanlagt nio huschefer som var och en förvaltar ett hundratal bostäder. Huscheferna arbetar direkt under bolagets vd och har egen beslutanderätt i stort sett alla frågor som rör deras bostäder (Gårdstensbostäder, 2017c). De spelar en central roll i bolagets arbete då de utgör bryggan mellan hyresgästerna och bolaget. Huscheferna möter hyresgästerna i sitt dagliga arbete och har därmed möjlighet att bygga relationer och ta in de boendes åsikter och önskemål (Gårdstensbostäder, 2017c; Olsson, 2005, s.31). Eftersom Huscheferna har egen beslutanderätt samtidigt som de ständigt rör sig bland hyresgästerna så bidrar det till att besluten kan tas nära hyresgästerna. Det resulterar även i att de boende får en nära kontakt med bolaget.

6.1.1.1 Fysisk upprustning som kanal för boendeinflytande

Det kanske tydligaste exemplet på hur Gårdstensbostäder rent praktiskt arbetat för att inkludera de boende syns dock i koppling till den fysiska upprustningen av området. När Gårdstensbostäder genomfört stora upprustningar av bostadsbeståndet har de arbetat aktivt för att engagera de boende i förnyelsearbetet (Gårdstensbostäder, u.å.a). Ett av de första stora

renoveringsprojekten som genomfördes var upprustningen av tre gårdar i nordvästra Gårdsten som senare har kommit att kallas solhusen (Boverket, 2004, s.13). När dessa skulle renoveras satte man igång med ett aktivt arbete för att involvera de boende i utvecklingsarbetet. Man satte bland annat upp anslagstavlor där de boende anonymt kunde komma med önskemål och åsikter. Man bjöd dessutom in till hyresgästerna till informationsmöten och erbjöd intresserade hyresgäster att gå med i arbetsgrupper inom vilka de aktivt kunde delta i den fortsatta utvecklingsprocessen (Olsson, 2005, s.34). Många av de åtgärder som i slutändan genomfördes var ett direkt resultat av de boendes önskemål (Gårdstensbostäder, u.å.a). Modellen med öppna möten och projektgrupper tillämpades inte enbart i renoveringen av solhusen utan har använts i flera av Gårdstens förnyelseprojekt bland annat kring den stora upprustningen av ”dalen” som är det grönområde som ligger beläget i centrala Gårdsten (Olsson, 2005, s.36–38).

6.1.2 Helhetssyn

Gårdsten har genom åren aktivt arbetat för att bygga upp ett mer välfungerande samhälle i Gårdsten. Det har inneburit allt från ansatser att minska arbetslösheten och skapa möjligheter för meningsfulla fritidsaktiviteter för ungdomar till att förbättra serviceutbudet i Gårdstens centrum (Gårdstensbostäder, u.å.b; Olsson, 2005, s.39–43).

6.1.2.1 Egenförsörjning

Gårdstensbostäder har på flera sätt arbetat för att främja hyresgästernas möjligheter till egenförsörjning. Redan 1998 startade Gårdstensbostäder en lokal arbetsförmedling kallad Gårdstensbyrån. Det huvudsakliga syftet med Gårdstensbyrån var att skapa en plattform där Gårdstensbostäder genom sitt kontaktnät med näringslivet skulle kunna förmedla arbeten till de boende i Gårdsten. Ett tydligt exempel på hur arbetet kunde gå till är Gårdstensbyråns samarbete med butikskedjan Willys. När Willys hemma öppnade en ny butik i Gårdstencentrum 2014 bidrog Gårdstensbyrån till att upprätta kontakt mellan butiken och de hyresgäster som vänt sig Gårdstensbyrån. Kontakten resulterade i att många gårdstensbor fick arbete på Willys butiker både i och utanför Gårdsten (Olsson, 2005, s.40).

Utöver Gårdstensbyrån har Gårdstensbostäder arbetat med sysselsättningsfrämjande social upphandling. Det innebär att bolaget har ställt krav på att företag som anställs för att utföra

arbete åt Gårdstensbostäder vid behov ska anställa arbetskraft från Gårdsten (Gårdstensbostäder, 2014b). Vidare har Gårdstensbostäder själva varit måna om att anställa personal från Gårdsten och många av huscheferna och trygghetsvärdarna är själva gårdstensbor. Gårdstensbostäder erbjuder dessutom årligen sommarjobb till ungdomar i Gårdsten (Gårdstensbostäder, 2014a). En annan del av Gårdstensbostäders arbete för att främja hyresgästernas möjlighet till egenförsörjning har varit bolaget satsning på yrkesutbildningar. I samverkan med bland annat arbetsförmedlingen, kommunen och privata företag har Gårdstensbostäder sedan 1998 genomfört ett stort antal yrkesutbildningar inom ett antal olika branscher (Olsson, 2005, s.41).

6.1.2.2 Fritidssysselsättning

Ytterligare en central aspekt av gårdstensmodellen är att man satsat mycket på att skapa en meningsfull sysselsättning för Gårdstensborna även på fritiden. Genom samverkan med olika organisationer och företag har Gårdstensbostäder sett till att det finns ett brett utbud av aktiviteter för invånarna i Gårdsten. Allt från seglarskola och fotbollsträningar för barn till hälsostuga för vuxna (Gårdstensbostäder, u.å.b; Gårdstensbostäder, 2014a). I samverkan med stiftelsen läxhjälpen kan Gårdstensbostäder dessutom erbjuda gratis läxhjälp för ungdomar. Gårdstensbostäder delar även ut ett årligt stipendium till elever som uppvisat extra goda skolprestationer (Gårdstensbostäder, 2014a).

6.1.2.2 Brottsförebyggande och trygghetsskapande

Ett tydligt exempel på helhetssynen i gårdstensmodellen är det faktum att bolaget arbetat aktivt med brottsförebyggande och trygghetsskapande insatser. Den kanske mest uppmärksammade är deras arbete med trygghetsgruppen som bland annat tilldelades det kommunala försäkringsbolaget Göta Lejons pris för sitt arbete med att förebygga och minska brott (Göteborgs Stad Försäkrings AB Göta Lejon, 2018, s.5). Modellen exporteras nu dessutom till andra utsatta områden i Göteborg (Poseidon, 2017, s.16).

Trygghetsgruppen startades år 2002 som ett samarbete mellan storstadssatsningen och Gårdstensbostäder. När storsdatssatsningen sedan avslutades 2004 valde Gårdstensbostäder att fortsätta driva arbetet med trygghetsgruppen i egen regi (Gårdstensbostäder, 2017a). Trygghetsgruppen består av sex heltidsanställda medarbetare som arbetar kvällar och helger

året om i syfte att öka tryggheten i området. Trygghetsgruppens huvudsakligen arbetsuppgifter består av att patrullera i området, medla i konflikter och följa Gårdstensbor från bussen. Gruppen fungerar dessutom som en typ av akut fastighetsskötare som hyresgästerna kan kontakta om de uppstår några akuta fel i lägenheten på kvällar eller helger (Gårdstensbostäder, 2017a).

Trygghetsgruppens arbete bygger till stor del på kommunikation och relationsskapande. En huvudsaklig del av deras arbete går ut på att finnas tillgängliga i området och prata med de boende för att på så sätt bygga relationer och tillit (Gårdstensbostäder, 2017a). Mycket tyder på att de boende i området har en stor tillit till trygghetsgruppen. Trygghetsgruppen får varje år fyra gånger fler samtal än Gårdstensbostäders jourtelefon hos SOS Alarm (Gårdstensbostäder, 2017a). Det har även hänt att hyresgäster ring trygghetsgruppen istället för brandkåren när det brunnit i området (Mansour, 2018). Ett tydligt kvitto på att invånarna i området har förtroende för trygghetsgruppen är dessutom att invånarna ofta berättar för gruppen om vad som händer i området. Har exempelvis en ruta krossats så får trygghetsgruppen allt som oftast snabbt reda på vem som bär ansvaret (Gårdstensbostäder, 2017a).

Trygghetsgruppen är inte den enda trygghetsskapande insats som Gårdstensbostäder tillämpat. I syfte att öka tryggheten införde Gårdstensbostäder tidigt ett förbud mot kamphundar i området (Göteborgsposten, 2000, 30 augusti). Gårdstensmodellen har även innefattat ett antal brottsförebyggande insatser. I syfte att minska förekomsten av bilbrott förser bolaget alla som hyr en parkeringsplats med rattkryckor och krav på att rattkryckorna ska användas finns med som en punkt i hyreskontrakten (Malm, Malm & Gustafsson, 2002, s.58). I syfte att minska problemet med tjuvåkning av mopeder gör bolaget regelbundna mopedinventeringar där mopeder som misstänks vara stulna beslagtas (Mansour, 2018).

6.1.3 Samverkan

Gårdstensbostäder lyfter själva upp samverkan en av framgångsfaktorerna i gårdstensmodellen (Gårdstensbostäder, 2017b). Inom ramen för sitt arbete kring egenförsörjning har Gårdstensbostäder samverkat med privata företag, kommunen och arbetsförmedlingen (Olsson, 2005, s.41). Många av de fritidsaktiviteter som finns tillgängliga

för de boende i området är ett resultat av samarbeten mellan Gårdstensbostäder och olika organisationer (Gårdstensbostäder, 2014a). Trots det så tycks samverkan inte vara den mest framstående aspekten av gårdstensmodellen utan snarare tvärtom (Olsson, 2005, s.47). Gårdstensbostäder är på många sätt en dominerande aktör i området och det tycks finnas liten samverkan mellan Gårdstensbostäder och aktörer som stadsdelsförvaltningen eller andra myndigheter som skolan och socialtjänsten.

Gårdstensbostäders arbetat har på många sett gått ut på att identifierat problem i området och sedan agerat för att tackla dessa (Olsson, 2005, s.47). Som följd har majoriteten av de insatser som genomförts skett på initiativ av Gårdstensbostäders. Ett tydligt exempel är trygghetsarbetet där det framgår att Gårdstensbostäder själva identifierat ett stort problem med otrygghet i området och sedan i egen regi agerat för att få bukt med problemet genom att exempelvis starta trygghetsgruppen, ställa krav på rattkryckor och förbjuda kamphundar (Göteborgsposten, 2000, 30 augusti; Malm, Malm & Gustafsson, 2002, s.58). Som vi ska se längre fram i uppsatsen så är den här typen av självständigt agerande inte en självklarhet och andra områden har i många fall valt att vända sig till stadsdelsförvaltningen och andra myndigheter för att utveckla gemensamma strategier snarare än att agera på egen hand (Wernersson, 2018).

6.1.4 Långsiktighet

Långsiktighet beskrivs från flera håll som en viktig förklaring till gårdstensmodellens framgång (Miljöpartiet, 2018, Görfelt, 2018, 11 september). Gårdstensbostäders utvecklingsarbete har på många sätt präglats av långsiktighet och ihärdighet. Många centrala insatser som exempelvis trygghetsgruppen som startades 2002 (Gårdstensbostäder, 2017a) och Gårdstensbyrån som startades 1997 (Olsson, 2005, s.40) är fortfarande igång och har därmed varit pågående under en lång tid (Gårdstensbyrån, u.å.a, 2017a). En tydlig indikation på Gårdstensbostäders ihärdighet går att se när man studerar de ekonomiska aspekterna av bolagets arbete. År 2008 gjordes en ekonomisk utvärdering av Gårdstensbostäders utvecklingsarbete som visade att de insatser som genomförts mellan 1997 och 2007 inte varit förteget ekonomiskt lönsamma (Lind & Lundström, 2008). År 2014 kom en uppdaterad. Den visade att Gårdstensbostäders ihärdiga arbete hade lönat sig och att utvecklingsarbetet nu kunde anses vara företagsekonomiskt lönsamt (Lind, 2014).

6.1.5 Gårdstensmodellens glömda aspekter

De insatser som beskrivs ovan stämmer på många sätt överens med den bild som Gårdstensbostäder och andra aktörer målar upp av gårdstensmodellen. Bolaget har i flera avseenden arbetat aktivt med inkludering och samverkan och arbetet har präglats av en helhetssyn och långsiktighet. De insatser som beskrivs ovan är dock inte de enda insatser Gårdstensbostäder genomfört.

6.1.5.1 Gårdstensmodellen som en strategi för upprättandet av formell kontroll

Enligt Gårdstensbostäder har trygghetsgruppens arbete i hög grad präglas av tillgänglighet, service och relationsskapande (Gårdstensbostäder, 2017a). Trygghetsgruppens arbete har dock inkluderat även andra metoder. En viktig aspekt av trygghetsgruppens arbetet i Gårdsten har varit att ta tillbaka kontrollen över det offentliga rummet i synnerhet Gårdstenscentrum som tidigare i hög grad var ockuperad av ungdomsgång och kriminella grupperingar. För att åstadkomma det har trygghetsgruppen rent fysisk arbetat för att ta över Gårdstenscentrum genom att succesivt öka sin närvaro på platsen. Idag har trygghetsgruppen en anställd som vistas på platsen varje kväll mellan 17 och 23 (Mansour, 2018).

Trygghetsgruppen är inte Gårdstensbostäders enda trygghetsskapande insatser. Bolaget har genomfört en rad andra insatser i syfte att skapa ett tryggare område. En sådan insats är ID-kontroller. Gårdstensbostäder har under de senaste åren knackat på hyresgäster som misstänks bo svart i andrahand och begärt att de ska legitimera sig (Görfelt, 2018, 26 oktober). Insatsen syftar officiellt till att få kontroll över problematiken med olovlig uthyrning och beskrivs i en artikel i tidningen Hem och Hyra (Görfelt, 2018, 26 oktober) så beskriver Anna-Carin Lundblad som är uthyrningsansvarig på Gårdstensbostäder att bolaget ser ID-kontrollerna som en trygghetsfråga. Metoden har utsatts för kritik av bland annat hyresgästföreningen som menar att fastighetsägare inte har rätt att begära att hyresgästerna legitimerar sig (Strandberg, 2018, 26 oktober).

Ytterligare en strategi som Gårdstensbostäder motiverar som en trygghetsskapande insats är dess avhysningspolicy. Gårdstensbostäder lämnade år 2003 in en motion till den nationella organisationen för allmännyttiga bostadsbolag SABO, där man begärde en skärpning av

lagstiftningen som reglerar skälen för uppsägning. Gårdstensbostäder uttryckte i motionen en önskan om att definitionen kring vad som utgör skäl för uppsägning skulle utökas till att inkludera även kriminella handlingar som riktas direkt eller indirekt mot andra hyresgäster (SABO, 2003). Bostadsbolaget har under en längre tid tillämpat en strikt avhysningspolicy och har vid ett flertal tillfällen drivit fall i hyresnämnden för att få hyresgäster som begått kriminella handlingar vräkta, ofta utan framgång (SABO, 2003; P4 Göteborg, 2007, 16 januari). Vid ett tillfälle drev Gårdstensbostäder ett fall ända till Högsta domstolen. Även efter att Gårdstensbostäders motion avkastats av SABO har Gårdstensbostäder fortsatt föra sin strikta avhysningspolicy (P4 Göteborg, 2007, 16 januari).

En sista aspekt av Gårdstensbostäders arbetsmetoder som, när den infördes, blev föremål för kritik både i media och av socialstyrelsen är bolagets uthyrningspolicy (Baeza, 2000, 20 december; Baeza, 2000, 21 december; Olsson, 2005, s.46). När bolaget bildades antog Gårdstensbostäder en ny uthyrningspolicy där bolaget ställde krav på att alla nya hyresgäster skulle ha en förvärvsinkomst. Policyn innebar att individer som erhöll socialbidrag nekades lägenhet i området (Olsson, 2005, s.32). Det trots att bolaget vid den tidpunkten hade ett stort antal vakanta lägenheter (Riksantikvarieämbetet, 2005, s. 78). Gårdstensbostäder var tydliga med det huvudsakliga syftet bakom den strikta uthyrningspolicyn var att förändra områdets befolkningssammansättning för att på så sätt minska den sociala och ekonomiska segregationen i området (Olsson, 2005, s. 32; Riksantikvarieämbetet, 2004, s. 77–78). I en intervju med tidningen GP (Baeza, 2000, 20 december) motiverade Gårdstensbostäders dåvarande VD Stina Fransson vikten av bolagets uthyrningspolicy på följande sätt:

”Det enda sättet att utveckla Gårdsten är att få hit ledare, människor som har kraften och viljan att påverka [...] våra hyresgäster vill ha lugn och ro. Personligen känner jag jättestarkt för utsatta människor, men alla kan inte bo på samma ställe för då blir det ett ghetto.”

Citatet belyser tydligt det faktum att Gårdstensbostäder var både öppna och medvetna om vilka effekter dess uthyrningspolicy fick. Gårdstensbostäders ambition att förändra befolkningssammansättningen i området tog sig även andra uttryck. När bolaget genomförde den stora upprustningen av solhusen som beskrivs tidigare i den här uppsatsen så valde

bolaget att öronmärka merparten av de nyrenoverade lägenheterna för hyresgäster som flyttade till Gårdsten från andra områden. Samma princip, dvs att bostäder reserveras för inflyttade hyresgäster, antogs när bolaget några år senare byggde nya småhus i området (Riksantikvarieämbetet, 2004, s.79).

De insatser som beskrivs ovan är insatser som inte presenteras på Gårdstensbostäders hemsida eller lyfts av politiker. Insatserna är inte heller förenliga med teorin om kollektiv förmåga som menar att en central nyckel till minskad kriminalitet och otrygghet ligger i områdets förmåga att generera social kontroll. Istället tycks de här insatserna vara närmre förknippade med en annan typ av mer formell kontroll (Sampson et al., 1997). Det innebär att teorin om kollektiv förmåga och bilden av demokratisk förankring och samverkan som nyckeln till god utveckling enbart delvis kan förklara gårdstensmodellens positiva effekt i Gårdsten.

6.1.5.2 Ytterligare kritik

Bilden av gårdstensmodellen som en strategi med där inkludering och demokratisk förankring är centralt tycks stämma överens med de insatser som Gårdstensbostäder genomfört i praktiken. Bolaget har arbetat aktivt för att bygga upp kanaler för inflytande. Vilket reellt inflytande de boende fått som följd av bolagets organisation är dock svår bedömt. I en kritisk studie av Gårdstensbostäders arbete skriven av Ulf Borelius och Ulla-Britt Wennerström (2009) vid Göteborgsuniversitet genomförs flera intervjuer med gårdstensbor. En av personerna som intervjuas har suttit i bolagets styrelse. I intervjun framkommer att de boende, trots att de utgör en majoritet i styrelsen, har ett begränsat inflytande. Agendan bestäms i huvudsak av representanterna från Gårdstensbostäder och Framtidskoncern. Vidare saknar de boendes representanter i styrelsen ofta erfarenhet och har en begränsad kunskap kring komplicerade frågor rörande renoveringsprojekt och ekonomi vilket resulterat i att hyresgästerna i styrelsen upplever att det blir svårt att hänga med på styrelsemötena (Borelius & Wennerström 2009, s.232–233). Som följd menar Borelius och Wennerström (2009) att maktrelationen mellan de boendes- och bolagets representanter blir ojämlig och att det reella inflytandet i hög grad är koncentrerat hos Gårdstensbostäder.

6.2 Gårdstensmodellen ur ett jämförande perspektiv

Gårdstensmodellen har som beskrivits ovan innefattat en rad olika insatser. Som undersökningen nedan kommer påvisa så har det funnits många likheter mellan gårdstensmodellen och den utvecklingsstrategi som tillämpats i Hjällbo. För att jämförelsen mellan Gårdsten och Hjällbo ska bli så tydlig och överblickbar som möjligt så infogas här en tabell. Tabellen ger en sammanfattning av de centrala insatser som genomförts i respektive område och som kommer beskrivas i detalj nedan.

Tabell 7: Sammanfattande tabell över de insatser som genomfört i Gårdsten respektive Hjällbo

	Gårdsten	Hjällbo
Inkludering	Hyresgäster i styrelsen	HjällboForum
	Inkludering av de boende i förnyelsearbetet	Inkludering av de boende i förnyelsearbetet
	Huschefer	
Helhetssyn	Egenförsörjning	Egenförsörjning
	Arbetsförmedling - Gårdstensbyrån	Arbetsförmedling - HjällboForumbyrån
	Yrkesutbildningar	Yrkesutbildningar
	Social hänsyn vid offentlig upphandling	Social hänsyn vid offentlig upphandling
	Gårdstensbostäder anställer	HjällboBostaden anställer
		Stöd till personer som vill starta eget företag
	Fritidssysselsättning	Fritidssysselsättning
	Ungdomsaktiviteter	Ungdomsaktiviteter
	Läxhjälp	Läxhjälp
	Hälsostuga	Aktiviteter för äldre
	Trygghetsskapande och Brottsförebyggande	Trygghetsskapande och Brottsförebyggande
	Trygghetsgrupp	Trygghetsgrupp
	Rattkryckor	"Bilburar"
	Glömda aspekter	Strikt uthyringspolicy - hinder för socialbidragstagare
Förbud mot kamphundar		Förbud mot kamphundar
ID-kontroller		
Strikt avhysningspolicy - vräkning av kriminella		
	Öronmärkning av lägenheter för inflyttning till området	

6.2.1 Inkludering

När man studerar de insatser som genomförts i Gårdsten så blir det tydligt att gårdstensmodellen i många avseenden varit en modell för demokratiskt samhällsbyggande där inkludering och demokratisk förankring varit en central del av utvecklingsstrategin.

Gårdstensbostäderna har på flera sätt genomfört insatser som syftar till att inkludera de boende i utvecklingsarbetet. Aktivt arbete för inkludering av de boende är dock inget unikt för gårdstensmodellen.

Precis som Gårdstensbostäder så har HjällboBostaden använt den fysiska upprustningen av området som ett tillfälle för samverkan med hyresgästerna (Olsson, 2005, s.58). Strategin för att mobilisera och involvera de boende har i stort sett varit likadan som den i Gårdsten. Vid upprustning av lägenhetsbeståndet har HjällboBostaden gjort hembesök hos de boende där de diskuterat kostnadsram för renovering och sedan tillsammans med hyresgästen beslutat hur lägenheten bör renoveras (Olsson, 2005, 56). Vid större upprustningsprojekt har man precis som i Gårdsten anordnat informationsmöten. Därefter har de boende erbjudits att medverka i olika arbetsgrupper där de tillsammans med HjällboBostaden fått möjlighet att aktivt delta i förändringsarbetet. Även i Hjällbo har strategin bidragit till att hyresgästerna fått gehör för sina idéer och initiativ (Olsson, 2005, s.59).

Till skillnad från Gårdstensbostäder så har HjällboBostaden inte haft en organisation där hyresgästerna sitter i styrelsen. Istället har Hjällbo haft en annan plattform för boendeinflytande i form av Hjällboforum, som likt Gårdstens styrelse i många avseenden kan liknas vid en institution för representativ demokrati. Hjällboforum startades drygt ett halvår innan HjällboBostaden grundades och var initialt ett forum för samverkan mellan olika aktörer där bland annat HjällboBostaden, stadsdelsnämnden, stadsdelsförvaltningen, polisen samt det lokala näringslivet och hyresgästerna fanns representerade (Olsson, 2005, s.53; Borelius, 2005, s.17). Hjällboforum kom dock under åren att utvecklas till en form av boenderåd där de boende blev inkluderade i beslutsfattandet kring vilka insatser som skulle genomföras i området. År 2002 fick de boende röstmajoritet i Hjällboforum (Borelius, 2005, s.17).

6.2.2 Helhetssyn

Gårdstensmodellen är en utvecklingsstrategi som har kännetecknats av helhetssyn. Gårdstensbostäder har arbetat med ett brett samhällsbyggande och genomfört insatser på en rad olika områden. Gårdstensbostäder är inte ensamma om att tillämpa ett utvecklingsarbete på med ett brett helhetsperspektiv. Precis som i Gårdsten så har det lokala utvecklingsarbetets i Hjällbo utgjorts av satsningar som syftat till att generera god utveckling genom satsningar inom vitt spridda fält. I Gårdsten exemplifieras gårdstensmodellens helhetsgrepp genom satsningar på sysselsättning och egenförsörjning, fritidsaktiviteter samt trygghet och

brottsförebyggande. Dessa fält täcks även in i HjällboBostadens arbete i Hjällbo och många av de insatser som genomförts i Gårdsten har genomförts även i Hjällbo. I tabell

6.2.2.1 Egenförsörjning

År 2001 startade HjällboBostaden i likhet med Gårdsten en egen arbetsförmedling kallad Hjällboforumbyrån (Olsson, 2005, s.52; Vårt Göteborg, 2002, 19 december). Precis som Gårdstensbyrån så fungerade Hjällboforumbyrån som en plattform där arbetstillfällen förmedlades genom att skapa kontakter mellan de boende i Hjällbo och privata företag (Hjällboforum, 2004; Vårt Göteborg, 2002, 19 december). Inom Hjällboforumbyrån drev HjällboBostaden i samverkan med bland annat arbetsförmedlingen och stadsdelsförvaltningen dessutom yrkesutbildningar med anställningsgaranti inom en rad olika branscher exempelvis fastighetsbranschen och städbranschen. I verksamheten ingick även personlig rådgivning och stöd till personer som vill starta eget företag (Hjällboforum, 2004; Vårt Göteborg, 2002, 19 december).

Likt Gårdstensbostäder har HjällboBostaden dessutom arbetat för ökad sysselsättning genom att själva anställa lokal arbetskraft (Olsson, 2005, s.52, 62). De har dessutom erbjudit praktikplatser till invånare i Hjällbo (Vårt Göteborg, 2002, 19 december). Inte heller arbetet med social hänsyn vid upphandling tycks vara unikt för gårdstensmodellen. Likt Gårdstensbostäder så försökte HjällboBostaden skapa arbetstillfällen genom att ställa krav på att entreprenörer verksamma i området skulle erbjuda praktikplatser eller jobb till boende i Hjällbo (Tiger & Jordan, 2011, s.21).

6.2.2.2 Fritidssysselsättning

HjällboBostaden har dessutom i likhet med Gårdstensbostäder arbetat aktivt för att skapa en meningsfull fritidssysselsättning för de boende i området. Mellan 2001 och 2005 bedrev HjällboBostaden i samverkan med hyresgästföreningen årliga sommarläger för ungdomar (Tiger och Jordan, 2011, s.50). År 2004 startade HjällboBostaden tillsammans med Hyresgästföreningen dessutom ett ungdomsråd i Hjällbo. Initiativet till rådet kom från ungdomarna som deltagit i sommarlägren och syftade till att ge ungdomarna större inflytande över sin boende situation (Tiger & Jordan, 2011, s.66). En aktivitet som genomfördes på initiativ av ungdomsrådet var studieresor till London och Paris. HjällboBostaden genomförde

även andra insatser som fika träffar och aktiviteter för de äldre, simning och bastubad, filmvisning och discon för ungdomar (Sahlin, 2002, 17 april). I likhet med Gårdsten har HjällboBostaden dessutom samverkat med stiftelsen Läxhjälp som bidragit till att skolungdomar i Hjällbo fått möjlighet till gratis hjälp med sina läxor (Framtidskoncernen, u.å.a).

6.2.2.3 Brottsförebyggande och trygghetsskapande

Precis som i Gårdsten så har en viktig del av det trygghetsskapande arbetet i Hjällbo utgjorts av en trygghetsgrupp. Trygghetsgruppen i Hjällbo startades så tidigt som 1998 och kom att finansieras av storsdatssatsningen och HjällboBostaden (Malm, Malm och Gustafsson, 2002, s.39; Olsson, 2005, s.62). Trygghetsgruppen i Hjällbo startade därmed fyra år tidigare än trygghetsgruppen i Gårdsten och dess arbetsmetoder har varit i stort sett identiska. Deras huvudsakliga uppgift har precis som i Gårdsten varit att finnas tillgängliga på kvällar och helger, medla i konflikter, följa hyresgäster från bussen och prata med ungdomar. Precis som i Gårdsten har trygghetsgruppen i Hjällbo dessutom haft i uppgift att rycka in om det uppstår akuta problem med lägenheterna under kvällstid (Olsson, 2005 s.63–64).

HjällboBostaden har precis som Gårdstensbostäder arbetat med andra brottsförebyggande insatser. Man har satt in nya kodlås i alla lägenhetshus i syfte att öka tryggheten och trygghetsgruppen ser till att belysning och lås fungerar och åtgärdar eventuella problem i den fysiska miljön omedelbart (Wahlström, 2000, s.17). HjällboBostaden dessutom i likhet med Gårdstensbostäder arbetat för att minska risken för bilbrott. Istället för att erbjuda rattkryckor har HjällboBostaden satsat på att bygga låsbara burar till bilarna (Löfving, 2002, 2 oktober). Slutligen har både HjällboBostaden och Gårdstensbostäder infört förbud mot kamphundar i syfte att öka tryggheten för hyresgästerna (Johansson, 2010, 18 juni).

6.2.3 Samverkan

När man jämför de insatser som genomförts i Gårdsten respektive Hjällbo så inser man att det finns väldigt stora likheter mellan områdena. Respektive område har arbetat utifrån ett helhetsperspektiv och genomfört insatser som syftar till att utveckla området utifrån en rad olika aspekter. Jämförelsen visar dock att det finns några centrala skillnader mellan hur Gårdstensbostäder respektive HjällboBostaden strukturerat sitt utvecklingsarbete. När man

studerar gårdstensmodellen framgår det tydligt att utvecklingsarbetets kretsat kring en central aktör i form av Gårdstensbostäder. Trots att Gårdstensbostäder samverkar med näringslivet och ideella organisationer kring exempelvis fritidsaktiviteter (Gårdstensbostäder, 2014a) så tycks samarbetet med stadsdelen och andra myndigheter vara begränsat (Olsson, 2005, s.47), i synnerhet om man jämför med Hjällbo.

Många av de insatser som genomförts i Hjällbo har skett i samverkan med andra aktörer (Wernersson, 2018). Många av de satsningar som gjorts har utformats i samarbete med HjällboBostaden och bland annat stadsdelsförvaltningen och socialtjänsten (Olsson, 2005, s.52,64,68–69; Wernersson, 2018). Det tydligaste exemplet är kanske Hjällboforum som initialt startade som ett projekt var syfte var att öka samverkan mellan olika aktörer i området (Borelius, 2005, s.17). Andra exempel är trygghetsgruppen som från början initierades av stadsdelsförvaltningen och sedan drevs av HjällboBostaden (Wernersson, 2018) men även Hjällboforum byrån som var ett resultat av samverkan mellan bland annat HjällboBostaden, arbetsförmedlingen och stadsdelsförvaltningen (Hjällboforum, 2004). Det finns ännu fler exempel varav några kommer beskrivas mer ingående längre ner.

6.2.4 Långsiktighet

Ytterligare en central skillnad mellan gårdstensmodellen och det utvecklingsarbete som bedrivits i Hjällbo är att arbetet i Gårdsten i mycket högre grad utgjorts av långsiktiga insatser. Gårdstensbostäders arbete har varit ihärdigt och många satsningar som inkommer i början på 2000-talet däribland Gårdstensbyrån och Trygghetsgruppen bedrivs än idag (Gårdstensbostäder, u.å.a, 2017a, Olsson, 2005, s.40). I Hjällbo har situationen sett annorlunda ut. För det första så valde Framtidskoncernen att HjällboBostaden år 2011 skulle läggas ner och bli en del av det mycket större kommunala bostadsbolaget Poseidon (Framtidskoncernen, u.å.b). Ett antal insatser däribland Hjällboforum och Trygghetsgruppen lades dessutom ner i samband med att storstadssatsningen avslutades (Olsson, 2005, s.64; Tiger & Jordan, 2013, s.71). En del satsningar drevs dessutom som projekt och avslutades efter en begränsad tidsperiod, det inkluderar exempelvis ungdomslägren och ett flertal av de andra insatserna som syftat till att skapa fritidssysselsättning för invånarna i Hjällbo (Johansson, 2010, 18 juni).

6.2.5 Gårdstensmodellens glömda aspekter i ett jämförande perspektiv

Gårdstensmodellen innefattar en del insatser som kan beskrivas som okonventionella och inte sällan utsatts för kritik (Olsson, 2005, s.46; Strandberg, 2018, 26 oktober). De inkluderar bland annat bolagets uthyrningspolicy som inneburit att man inte accepterat nya hyresgäster om de erhåller försörjningsstöd (Olsson, 2005, s.46). År 2004 fanns ingen liknande policy hos HjällboBostaden (Sydvik, 2004, 18 april) med bolaget kom sedermera även de att införa en uthyrningspolicy som hindrade individer med försörjningsstöd från att erhålla nya hyreskontrakt i området (Öhrstedt, 2011, 17 oktober). HjällboBostaden tillämpade dock en betydligt annorlunda strategi för att minska problemen med konflikter och ordningsstörningar mellan hyresgäster än Gårdstensbostäder. Medan Gårdstensbostäder valde att tillämpa en strikt uthyrningspolicy och förespråkade ett utökad störningsbegrepp som innebar att det skulle bli lättare att vräka kriminella hyresgäster så gjorde HjällboBostaden i stort sett det motsatta.

HjällboBostaden utvecklade tillsammans med socialtjänsten arbetsmetoder där en representant för bostadsbolaget och en från socialtjänsten gjorde hembesök och upprättade kommunikation i och mellan familjer där det fanns problematik med konflikter och bråk (Olsson, 2005, s.65; Wernersson, 2018). I slutet av 90-talet bedömde man att det fanns 100 familjer i området som på olika sätt befann sig i en konflikt. Efter ett år lyckades man lösa 30 av de 100 konflikterna (Wernersson, 2018). I samarbete med Stadsdelsförvaltningen utvecklade man även nya arbetssätt i syfte att minska antalet avhysningar i området. Många av vräkningarna var ett resultat av uteblivna hyresbetalningar. Som följd valde man att söka upp hyresgäster som inte betalt hyran för att starta en dialog, hitta lösningar på problemet och kontakta nödvändiga myndigheter i syfte att hjälpa hyresgästen innan det blev aktuellt med en vräkning (Olsson, 2005, s.66).

Både Hjällboforum och Gårdstensbostäders organisatoriska struktur med hyresgäster i bolagsstyrelsen har väckt frågor kring huruvida de boende kan sägas få ett reellt inflytande (Borelius, 2004; Borelius och Wennerström 2009, s.232–233). I båda fallen har en kritik som framförts varit att de boende trots att de i båda fallen har en majoritet, inte har ett reellt inflytande. Kring Hjällboforum har kritik även riktats mot huruvida de Hjällbobor som sitter i Hjällboforum kan anses representera de boendes vilja (Borelius, 2004, s.28–29). Oavsett så

visar båda satsningarna på en vilja att öka de boendes inflytande i området och om man ser till teorin om kollektiv förmåga är inte alltid det reella inflytandet det som bidrar till positiva effekter i området. Teorin pekar istället på att skapandet av demokratiska institutioner kan vara något positivt i sig. När man genererar plattformar där de boende kan mötas och arbeta för att nå gemensamma tenderar den kollektiva förmågan bli högre vilket i sig bidrar till positiva effekter i form av exempelvis ökad trygghet (Gerell, 2013; Nilsson, 2014).

7. Diskussion och slutsatser

Den här uppsatsen har syftat till att empiriskt pröva den gängse, men empiriskt ogrundade uppfattningen om att gårdstensmodellen och dess centrala aspekter: inkludering, samverkan, långsiktighet och helhetssyn är nycklarna till god utveckling i utsatta områden.

Undersökningen har visat att den allmänna bilden av gårdstensmodellens på många sätt stämmer överens med de metoder som använts i praktiken. Det finns dock många aspekter av gårdstensmodellen som inte lyfts fram av varken Gårdstensbostäder eller betonas i den offentliga debatten. Gårdstensbostäder har på många sätt varit en stark och dominerande aktör. I arbetet för att skapa ett mer välfungerande Gårdsten har bolaget använt metoder som på många sätt kan tolkas som auktoritära snarare än demokratiska. De auktoritära metoderna har bland annat inkluderat insatser där Gårdstensbostäder aktivt infört förbud eller andra åtgärder för att upprätta kontroll och skapa trygghet i området (Görfelt, 2018, 26 oktober; Göteborgsposten, 2000, 30 augusti; Olsson, 2005, s.46; SABO, 2003).

De insatser som är unika för Gårdsten och därmed kan anses ha varit avgörande för den positiva utvecklingen i området är inte, likt man kunnat förvänta sig givet den gängse uppfattningen om gårdstensmodellens framgångsfaktorer, helhetssyn och inkludering. Hjällbo har i många fall använd liknande strategier för inkludering som man gjort i Gårdsten. Precis som i Gårdsten så har utvecklingsarbetet i Hjällbo i hög grad präglats av en helhetssyn. Inte heller samverkan tycks ha varit avgörande. Samverkan tycks tvärtom ha varit en mer central del av utvecklingsarbetet i Hjällbo än i gårdstensmodellen. De faktorer som skiljer gårdstensmodellen från det utvecklingsarbete som bedrivits i Hjällbo och som därmed sannolikt har varit avgörande för den positiva utvecklingen i Gårdsten är dels långsiktighet,

men även de faktorer som inte finns med i den officiella bilden av gårdstensmodellen dvs Gårdstensbostäders auktoritära metoder och strategier för upprättandet av kontroll.

Resultatet är intressant då det rimmar dåligt med den tidigare forskningen och teorin om kollektiv förmåga som pekar på mjuka metoder som inkludering och upprättandet av informell social kontroll, snarare än auktoritära metoder och upprättandet av formell kontroll, som nyckeln till god utveckling i särskilt utsatta områden (Sampson et al., 1997). Att upprättandet av formell kontroll är en viktig aspekt för byggandet av välfungerande samhällen må vara en teori som i hög grad är frånvarande i litteraturen kring hur man genererar god utveckling i utsatta områden, den är dock väl etablerad inom den statsvetenskapliga litteraturen kring hur man bygger en välfungerande stat (Olson, 1993).

Studier pekar på att de stater som är bäst på att generera god utveckling är stater som innefattar både auktoritära och demokratiska aspekter (D'Arcy & Nistotskaya, 2013; Olson, 1993). För att bygga samhällen där det råder en långsiktig social ordning krävs en extern aktör som kan agera för att upprätthålla ordningen. För att en sådan aktör på ett effektivt sätt ska kunna etablera och upprätthålla ordningen krävs dock att aktören kan anses vara legitim i sitt maktutövande. Med andra ord, befolkningen måste ha ett högt förtroende för att aktören kommer agera i enlighet med de gem samma bästa och en tillit till att aktören på ett effektivt sätt klarar av att upprätthålla ordningen. För att skapa välfungerande samhällen krävs därmed en kombination av tillit och formell kontroll och både demokratiska och auktoritära metoder (D'Arcy & Nistotskaya, 2013; Olson, 1993).

Ovanstående teori går på många sätt att tillämpa på gårdstensmodellen. Gårdstensbostäder har på många sätt varit en dominerande aktör som använt auktoritära metoder för att upprätta ordning och skapa kontroll i området. Gårdstensbostäder har dock även arbetat aktivt för med inkludering och relationsskapande och det tycks finnas en grundläggande tillit till bolaget, i alla fall till trygghetsgruppen. Enligt den teori som presenteras ovan skulle gårdstensmodellens framgångsfaktorer därmed kunna ligga i dess kombination av demokratiska och mer auktoritära metoder. Genom inkludering och tillgänglighet har man lyckats skapa tillit. Tilliten har i sin tur skapat förutsättningar för Gårdstensbostäder att på ett effektivt sätt upprätta ordning i området.

Sammanfattningsvis har uppsatsen kunnat visa att helhetssyn, inkludering och samverkan tycks ha en mindre avgörande betydelse för genererande av god utveckling än man kunnat ana givet den gängse uppfattningen. Precis som den allmänna bilden av gårdstensmodellen pekar på så tycks dock långsiktighet vara avgörande för genererandet av mer välfungerande samhällen i särskilt utsatta områden. Uppsatsen har även kunnat peka ut en potentiell alternativ förklaringsmodell till Gårdstens framgång, en modell som istället framhåller vikten av formella kontrollmekanismer och mer auktoritära metoder. Huruvida kontrollmekanismer och mer auktoritära metoder faktiskt kan förklara Gårdstens framgång får dock undersökas vidare i framtida studier.

8. Referenser

- Baeza, M. (2000, 20 december). Det nya Gårdsten, här får inte vem som helst bo – Gårdstensbostäder säger nej till ”svaga” hyresgäster. *GT*.
- Baeza, M. (2000, 21 december). Det nya Gårdsten: ”De vill inte ha oss här”. *GT*.
- Borelius, U. (2004). ”Med facit i hand, det har ju inte gått som vi tänkt” om demokratiskt deltagande i *Hjällbo(forum)*. Göteborg: Centrum för kulturstudier, Göteborgs Universitet.
- Borelius, U., & Wennerström, U-B. (2009). A New Gårdsten: A Case Study of a Swedish Municipal Housing Company. *European Journal of Housing Policy*, 9(2), 223-239.
- Boverket. (2004). *Från två till 120 anbud – En rapport från Gårdstensbostäder om sänkta byggkostnader och lägre hyror vid upphandling av ombyggnad av flerbostadshus i Göteborg*. Boverket.
- BRÅ. (2008–2016). *Utsatta områden - Statistik över anmälda brott och resultat från Nationella trygghetsundersökningen för län, kommuner och stadsdelar som omfattas av det urbana utvecklingsarbetet*. Hämtad: 2018-12-10 från <https://www.bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/regionala-variationer/utsatta-omraden.html>
- D’Arcy, M., & Nistotskaya, M. (2013). Credible Enforcement before credible commitment – Exploring the Importance of Sequencing. The quality of government institute, Göteborgs Universitet.
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A., & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan – konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Wolters Kluwer.
- Framtidskoncernen. (u.å.). *Läxhjälpen startar i Göteborg med stöd av Bostadsbolaget och andra fastighetsägare*. Hämtad 2018-12-30 från <https://framtiden.se/laxhjalpen-startar-i-goteborg-med-stod-av-bostadsbolaget-och-andra-fastighetsagare/>
- Framtidskoncernen. (u.å.b). *HjällboBostaden går samman med Poseidon*. Hämtad 2018-11-15 från <https://framtiden.se/hjallbobostaden-gar-samman-med-poseidon-2/>
- Gerell, M. (2013). *Bränder, skadegörelse, Grannskap och Socialt Kapital*. Malmö: Malmö University Publications in Urban Studies.
- Gårdstensbostäder. (u.å.a). *Samhällsbygget Gårdsten*. Hämtad: 2018-11-29 från <https://www.gardstensbostader.se/om-oss/samhallsbygget-gardsten/>
- Gårdstensbostäder. (u.å.c). *Hälsostugan i Gårdsten*. Hämtad: 2018-11-20 från <https://www.gardstensbostader.se/gardstensbyran/halsostugan/>

Gårdstensbostäder. (2014a). *Konsten att bygga ett hållbart samhälle tillsammans* [Broschyr]. Hämtad från: https://www.gardstensbostader.se/wp-content/uploads/Broschyr-Gardstensbyran_2014_LR.pdf

Gårdstensbostäder. (2014b). *Framtid: Gårdsten – En redogörelse för Gårdstensbostäders arbete med sysselsättningsfrämjande social upphandling* [Broschyr]. Hämtad från: <https://www.gardstensbostader.se/wp-content/uploads/Framtid-Gardsten-2014.pdf>

Gårdstensbostäder. (2017a). *Trygghet 365 dagar om året* [Broschyr]. Hämtad från: <https://www.gardstensbostader.se/wp-content/uploads/Broschyr-Trygghetsgruppen.pdf>

Gårdstensbostäder. (2017b). *Verksamhetsplan 2018*. Göteborg: Gårdstensbostäder AB.

Gårdstensbostäder. (2017c). *Nyckeln till framgång* [Broschyr]. Hämtad från: https://www.gardstensbostader.se/wp-content/uploads/17-0906-Broschyr_huschefer_korr7.pdf

Görfelt, G. (2018, 11 september). Gårdsten kan tas bort från utsatta områdes-listan. *Hem & Hyra*. Tillgänglig: <https://www.hemhyra.se/nyheter/gardsten-kan-tas-bort-fran-utsatta-omrades-listan/>

Görfelt, G. (2018, 26 oktober). Gårdstensbostäder ser inga lagliga hinder för ID-kontroll. *Hem & Hyra*. Tillgänglig: <https://www.hemhyra.se/nyheter/kan-inte-se-vi-inte-kan-gora-detta/>

Göteborgs Stad - Försäkrings AB Göta Lejon. (2018). *Uppföljningsrapport 2 - 2018*. Tillgänglig: https://goteborg.se/wps/PA_Pabolagshandlingar/file?id=14081

Göteborgsposten. (2000, 30 augusti). Hyresgästerna vill ha trygghet. *Göteborgsposten*.

Hjällboforum. (2004). *Sammanställning av ansökningar om förlängning – projektstöd / åtgärd inom storstadssatsningen för Hjällbo*. Tillgänglig: [http://www4.goteborg.se/prod/storstad/dalis2.nsf/vyFilArkiv/plan%20hjallbo_del_2.pdf/\\$file/plan%20hjallbo_del_2.pdf](http://www4.goteborg.se/prod/storstad/dalis2.nsf/vyFilArkiv/plan%20hjallbo_del_2.pdf/$file/plan%20hjallbo_del_2.pdf)

Hörnquist, R., & Pirosanto, M. (2017, 27 november). Gårdsten – en blomstrande förebild för andra förorter. *Göteborgs Posten*. Tillgänglig: <http://www.gp.se/debatt/g%C3%A5rdsten-en-blomstrande-f%C3%B6rebild-f%C3%B6r-andra-f%C3%B6rorter-1.4864519>

Ivert, A. K., & Kronkvist, K. (2014). *Kartläggning av den lokala problembilden i norra och södra Sofielund: ett kunskapsunderlag för ökad trygghet och minskad brottslighet*. Malmö högskola.

Johansson, L-O. (2010, 18 juni). ”Det är en trygghetsfaktor” Tre kommunala bostadsbolag i Göteborg har nu förbud mot kamphundar i sina bostadsområden. *Göteborgsposten*. Tillgänglig: <http://www.gp.se/nyheter/g%C3%B6teborg/det-%C3%A4r-en-trygghetsfaktor-1.1015673>

Khorramshahi, N., & Hellberg, S. (2017). *Särskilt utsatta områden i Göteborg – Analys av*

rapporterna ”utsatta områden – sociala risker, kollektiv förmåga och oönskade händelser” samt ”skillnader i livsvillkor och hälsa i Göteborg”. Göteborg: Göteborgsstad & Polisen.

Lijphart, A. (1971). Comparative Politics and the Comparative Method. *The American Political Science Review*, 65(3), 682-693.

Lind, H., & Lundström, S. (2008). *Affären Gårdsten – Har förnyelsen av Gårdsten varit lönsam?*. Stockholm: Kungliga tekniska högskolan, institutionen för Fastigheter och byggande.

Lind, H. (2014). *Affären Gårdsten en uppdatering*. Stockholm: Kungliga tekniska högskolan, Institutionen för fastigheter och Byggande.

Löfving, H. (2004, 18 april). Gratis rattkryckor stoppar tjuvar i Angered. *Göteborgsposten*.

Malm, U. (1997). *Kriminalitet och trygghet i boendet – en studie i stadsdelen Hjällbo*. Göteborg: Förvaltnings AB Framtiden.

Malm, E., Malm, U., & Gustafsson, H. (2002). *Framtidens trygghetsbok – om att förebygga brott och öka tryggheten i bostadsområden och stadsdelar i Göteborg*. Göteborg: Förvaltnings AB Framtiden.

Miljöpartiet Göteborg. (2018). *Modellen som vände ett utsatt område till ett föredöme*. Hämtad 2018-12-12 från <https://www.mp.se/goteborg/just-nu/modellen-som-vande-ett-utsatt-omrade-till-ett-foredome>

Nilsson, A. (2014). Civilsamhälle, Socialt kapital och Sociala risker. I R. Ek, M. Gerell, N. Guldåker, P. O. Hallin, M. Herbert, T. Nieminen Kristoffersson, A. Nilsson, M. Tykesson (Red.), *Att laga revor i samhällsväven – om social utsatthet och sociala risker i den postindustriella staden* (s.113–126). Malmö: Malmö University Publications in Urban Studies.

Olson, M. (1993). Dictatorship, Democracy, and Development. *The American Political Science Review*, 87(3), 567-576.

Olsson, S. (2005). En göteborgsk strategi i förortsområden. I S. Olsson, J-E. Karlsson, L. Björck (Red.), *Framtidens stadsdelsutveckling* (s.19–95). Göteborg: Förvaltnings AB framtiden.

P4 Göteborg. (2007, 16 januari). Brott mot granne ingen orsak till vräkning enligt HD. *Sveriges radio P4*. Tillgänglig: <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=104&artikel=1147505>

Polismyndigheten. (u.å.a). *Medborgarlöfte i Angered*. Hämtad 2018-11-30 från <https://polisen.se/om-polisen/medborgarloften/goteborg-angered/>

Polismyndigheten. (2015). *Utsatta områden - sociala risker, kollektiv förmåga och oönskade händelser*. Nationella operativa avdelningen: underrättelseenheten.

Polismyndigheter. (2017). *Utsatta områden - Social ordning, kriminell struktur och utmaningar för polisen*. Nationella operativa avdelningen: underrättelseenheten.

Poseidon, (2017). *Årsredovisning 2017*. Göteborg: Poseidon.

Riksantikvarieämbetet. (2004). *Förändra varsamt – vägledning vid ombyggnader av rekordårens bebyggelse*. Stockholm: Riksantikvarieämbetet.

SABO. (2003). *Pressmeddelande – Pressinformation om SABOs kongress i Sundsvall den 12-13 juni 2003*. SABO.

Sahlin, K. (2002, 17 april). En klapp för omtanke och gemenskap. *Göteborgsposten*.

Sampson, R. J., Raudenbush, S. W., & Earls, F. (1997). Neighbourhoods and Violent Crime: A Multilevel Study of Collective Efficacy. *Science*, 277(5328), 918-924.

Sampson, R. J. (2001). How do Communities Undergird or Undermine Human Development? Relevant Contexts and Social Mechanisms. In A. Booth, A. C Crouter (Red.) *Does It Take a Village? Community Effects on Children, Adolescents and Families*, Mahwah (s.3–30). Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.

Sampson, R. J. (2006). Collective efficacy theory: Lessons learned and directions for future inquiry. *Taking stock: The status of criminological theory*, 15, 149–167.

Sarnecki, J. (2017). *Brottsligheten och samhället*. Lund: studentlitteratur.

Socialdemokraterna Göteborg. (2018, 21 juni). *Mikael Damberg besöker Gårdsten* [Videofil]. Hämtad 2018-11-22 från <https://www.youtube.com/watch?v=K5LwYa-2G0o>

Stadsdelsförvaltningen Angered. (2017). *Trygghetsundersökning Angered 2017*. Göteborg: Stadsdelsförvaltningen Angered.

Statistik och Analys Göteborgs stadsledningskontor. (1997–2018). *Göteborgsbladet 1997–2018*. Göteborgs Stad.

Strandberg, F. (2018, 26 oktober). Kritik mot id-koll av misstänkta svartuthyrare. *Aftonbladet*. Tillgänglig: <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/Ond1zq/kritik-mot-id-koll-av-misstankta-svartuthyrare>

Sydvik, P. (2004, 18 april). Bråkigt förr – men nu trivs Iris med solidariteten i Gårdsten. *Göteborgsposten*.

Tiger, A., & Jordan, T. (2013). *Att mobilisera boende i invandrartäta storsdatsförorter – Hyresgästföreningen Västra Sveriges projektarbete i Hjällbo 1998–2011*. Göteborgs Universitet, Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap.

Valmyndigheten. (2010). *Val till kommunfullmäktige i Göteborg - Röster - Göteborg, Öster*. Tillgänglig: <https://data.val.se/val/val2010/slutresultat/K/kvalkrets/14/80/02/index.html>

Valmyndigheten. (2014). *Val till kommunfullmäktige i Göteborg - Röster - Göteborg, Öster*. Tillgänglig: <https://data.val.se/val/val2014/slutresultat/K/kvalkrets/14/80/02/index.html>

Valmyndigheten. (2018). *Val till kommunfullmäktige i Göteborg – Röster*. Tillgänglig: <https://data.val.se/val/val2018/slutresultat/K/kommun/14/80/index.html>

Vårt Göteborg. (2002, 19 december). *Hjällboforum-byrån en framgångsrik satsning. Vårt Göteborg*. Tillgänglig: <https://vartgoteborg.se/hjallboforumbyran-en-framgangsrik-satsning-3/>

Wahlström, L. (2000). *Tryggheten i Hjällbo – ett exempel på brottsförebyggande arbete*. Kulturgeografiska institutionen, Handelshögskolan, Göteborgsuniversitet.

Öhrstedt, B. (2011, 17 oktober). *Hemligt stängda lägenheter. SVT Nyheter*. Tillgänglig: <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vast/hemligt-stangda-lagenheter>

8.1 Personlig kommunikation

Lennartson, F. (2018). Intervju med Fredrik Lennartsson biträdande lokalpolisområdets chef i Nordöstra Göteborg.

Mansour, J. (2018). Föreläsning av Jehan Mansour säkerhets- och förvaltningschef på Gårdstensbostäder.

Wernersson, S. (2018). Intervju med Sture Wernersson fd Vd på HjällboBostaden.

9. Bilagor

9.1 Bilaga 1: Intervjuguide Fredrik Lennartsson

Tema 1: Utvecklingen i Angereds särskilt utsatta områden

Hur skulle du beskriva situationen i Angereds särskilt utsatta områden idag?

- vilka problem ser du i områdena?

Hur skulle du säga att situationen har förändrats under din tid som polis i Angered?

Anser du att det finns stora skillnader mellan de särskilt utsatta områdena idag?

- om det finns skillnader, hur ser skillnaderna ut, hur omfattande är de?

Tema 2: Utvecklingen i Gårdsten

Skulle du vilja beskriva hur du ser på utvecklingen i Gårdsten?

I intervjun berättar du att ni inom Polisen lokalt kommer rekommendera att Gårdsten stryks från polisens lista över särskilda områden.

Skulle du kunna berätta lite om det?

- Kan du beskriva hur ni resonerade er fram till den bedömningen?

Vilka förändringar har du sett i Gårdsten under de senaste åren?

- Hur märks förändringarna av i området?

- När skulle du säga att man började se tecken på positiv utveckling i området?

- När tog utvecklingen fart på allvar?

Vad tror du ligger bakom förändringen som skett i Gårdsten?

- Vilka insatser tror du har haft störst effekt?

Hur stor betydelse tror du Gårdstensbostäders arbete med boendeinflytande och samverkan med invånarna har haft för utvecklingen i området?

Hur stor roll tror du att Gårdstensbostäders mer okonventionella metoder med bland annat ID-kontroller och vräkningar av hyresgäster har haft för utvecklingen i Gårdsten?

Skulle du säga att det är stor skillnad på utvecklingen i Gårdsten och utvecklingen i de övriga utsatta områdena i Angered?

- I så fall vad tror du skillnaderna beror på?

Tema 3: Medborgarlöftet i Angered 2018 – fokus på Hjällbo och Hjällbocentrum

Hur kommer det sig att ni valde just Hjällbo som fokusområde för 2018 års medborgarlöfte?

Hur skulle du beskriva situationen i Hjällbo, vilka utmaningar finns och vilka framsteg har man gjort?

Om du sätter Hjällbo i relation till Gårdsten, skulle du säga att det finns skillnader mellan dessa områden när det kommer till hur väl man lyckats motverka kriminalitet och otrygghet?

- Vad tror du skillnaderna beror på?

9.2 Bilaga 2: Intervjuguide Sture Wernersson

Tema 1: Bakgrund

Vilken roll hade HjällboBostaden i det lokala utvecklingsarbetet i Hjällbo?

Hur arbetade ni utifrån den utvidgade arbetsbeskrivning ni fått av Framtidskoncernen?

Tema 2: Hjällboforum

När man läser om utvecklingsarbetet så kommer man snabbt in på Hjällboforum. Skulle du vilja berätta lite om Hjällboforum.

- Hur gick resonemangen kring att starta Hjällboforum?

Hur gick arbetet i Hjällboforum till?

- ledde många av diskussionerna till insatser?

Ni genomförde en rad insatser med exempelvis Hjällboforumbyrån och yrkesutbildningar.

- Vart kom dessa initiativ ifrån?

- Var det i huvudsak Hjällboforum som producerade idéerna?

Tema 3: Samverkan

När man läser om ert arbete och utvecklingen i Hjällbo så verkar det som att samverkan med andra aktörer var en central del i ert arbete.

- Skulle du vilja berätta mer om det?

Hur såg samverkan ut mellan er och exempelvis stadsdelsförvaltningen?

Hur såg samverkan med de boende ut, utöver arbetet med Hjällboforum?

Tema 4: Trygghetsgruppen

Om jag förstår det rätt så startades HjällboBostaden 1999. När man läser om trygghetsgruppen i Hjällbo så startades den 1998.

- Vet du vem som tog initiativet till uppstartandet av en trygghetsgrupp i Hjällbo?

- Varför valde man inte att satsa på att ha kvar trygghetsgruppen när den verkat uppvisa så positiva resultat?

Tema 5: Resultat av arbetet

Rent statistiskt verkar det som att utvecklingen gick åt rätt håll med allt ifrån sysselsättning till trygghet, hur märkte ni av förändringen?

Såg man någon förändring på stämningen i området?

Varför valde man att slå ihop HjällboBostaden med Poseidon?

Tema 6: Jämförande perspektiv

Vilka anser du är de största skillnaderna mellan de utvecklingsarbete ni drev i Hjällbo och det utvecklingsarbete som bedrivits av Gårdstensbostäder i Gårdsten?